

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

**برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.)
مدیریت خدمات بهداشتی درمانی**

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب هشتاد و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۴۰۲/۴/۶

رأی صادره در هشتاد و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۲/۴/۶ در مورد

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر غلامرضا حسن زاده

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر مریم بختیاری

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،
بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر ابوالفضل باقری فرد

معاون آموزشی و

دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی

رأی صادره در هشتاد و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۲/۴/۶ در مورد برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر بهرام عین اللهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

رشته: مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

دوره: دکتری تخصصی (Ph.D.)

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در هشتاد و هفتمین جلسه مورخ ۱۴۰۲/۴/۶ بر اساس طرح دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات در زمینه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می شود.

اسامی اعضای کمیته بازنگری برنامه آموزشی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

نام و نام خانوادگی	دانشگاه / سازمان
آقای دکتر محمد عرب	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر جعفر صادق تبریزی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
آقای دکتر مسعود فردوسی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اصفهان
آقای دکتر محمدرضا امیراسماعیلی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان
آقای دکتر آیدین آرین خصال	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
آقای دکتر علی وفایی نجار	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد
آقای دکتر ابراهیم جعفری پویان	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر محمدرضا ملکی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
آقای دکتر حجت رحمانی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
خانم دکتر مریم تاجور	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر فرهاد حبیبی	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران
آقای دکتر علی اکبری ساری	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

آقای نوراله اکبری دستک	معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم راحله دانش نیا	کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی
خانم زهره قربانیان	کارشناس دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

لیست اعضا و مدعوین حاضر در دویست و شصت و هشتمین
جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۲/۲/۱۰

حاضرین:

- خانم دکتر مریم بختیاری
- خانم دکتر میترا ذوالفقاری
- خانم دکتر زینب کدخدا
- خانم دکتر عهدیه چینه کش (نماینده معاونت تحقیقات)
- خانم دکتر سیده سارا میرفضلی (عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران)
- آقای دکتر ابوالفضل باقری فرد
- آقای دکتر غلامرضا حسن زاده
- آقای دکتر امیرپاشا طبائیان
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر سلیمان احمدی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر سیدمهدی رضایت
- آقای دکتر افشین حراجی
- آقای دکتر رضا یزدانی
- آقای دکتر بابک ثابت
- آقای دکتر سعید چنگیزی آشتیانی
- آقای دکتر کاظم قهرمان زاده
- آقای دکتر محمدمهدی نوروز شمسی
- آقای دکتر آرش خجسته
- آقای دکتر علیرضا رستمی (نماینده سازمان غذا و دارو)
- آقای دکتر حامد فتاحی (نماینده معاونت بهداشت)

مدعوین:

- آقای دکتر علی اکبری ساری
- آقای دکتر محمد عرب
- خانم دکتر تاج ور
- آقای نوراله اکبری دستک

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب
برنامه آموزشی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حاضرین:

- آقای دکتر بهرام عین اللهی
- آقای دکتر ابوالفضل باقری فرد
- آقای دکتر یونس پناهی
- آقای دکتر سعید کریمی
- آقای دکتر سیدحیدر محمدی
- آقای دکتر حسین فرشیدی
- آقای دکتر عباس عبادی
- آقای دکتر غلامرضا حسن زاده
- آقای دکتر محسن نفر
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر نادر ممتازمنش
- آقای دکتر فرشاد علامه
- آقای دکتر سلیمان احمدی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر سید مهدی رضایت
- آقای دکتر جلیل کوهپایه زاده
- آقای دکتر بهرام دارائی
- آقای دکتر کاظم قهرمان زاده
- آقای دکتر بابک ثابت
- آقای دکتر رضا یزدانی
- آقای دکتر سعید چنگیزی آشتیانی
- آقای دکتر محمد مهدی نوروز شمس
- آقای دکتر بهنام ثبوتی
- آقای دکتر آرش خجسته
- آقای دکتر محسن عباسی
- خانم دکتر الهه ملکان راد
- خانم دکتر مریم بختیاری
- خانم دکتر حوریه محمدی

فصل اول

برنامه آموزشی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مقدمه:

یکی از مهم‌ترین وظایف نظام‌های سلامت تامین نیروی انسانی باکیفیت، توانمند و باانگیزه در تمام رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز است به نحوی که امکان توزیع مناسب و عادلانه آن‌ها در بخش‌ها و سطوح مختلف نظام سلامت فراهم شود. مدیریت خدمات بهداشتی درمانی شاخه‌ای از علوم انسانی و یک دانش بین رشته‌ای با کاربرد در حیطه علوم پزشکی است که در طول چند دهه گذشته همواره به عنوان یک رشته مهم و تاثیرگذار مورد توجه سیاستگذاران نظام سلامت بوده‌است. هدف اصلی از تأسیس رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، تربیت افراد متخصص و متعهد در زمینه اداره امور سازمان‌های بهداشتی و درمانی از جمله شبکه های بهداشت، بیمارستان‌ها و سایر بخش‌های نظام سلامت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز آن‌ها به منظور ارائه اثربخش مراقبت‌های بهداشتی و درمانی و خدمات فنی، اداری و اجرایی در این سازمان‌ها می‌باشد.

نظام‌های سلامت به خاطر ویژگی‌های بارزی که نسبت به سایر نظام‌ها دارند از جمله ارزش بسیار بالای سلامت به عنوان محصول نهایی نظام سلامت، پیچیدگی‌های زیاد نظام سلامت، حجم بالای منابع مورد نیاز، نیروی انسانی متخصص، تجهیزات و مواد مصرفی پیشرفته و نسبتاً گران، عدم تقارن اطلاعات بین خدمت‌گر و خدمت‌گیر، اثرات خارجی (externality) و انحصارگرایی (monopoly) نسبتاً زیاد، اهمیت بالای اخلاق، عدالت، کیفیت، پاسخگویی، دسترسی، بهره‌مندی، اثربخشی، هزینه اثربخشی و کارایی، هزینه بالای بروز خطا، میزان بالای تقاضای القایی و مصرف بی‌رویه و غیر ضروری خدمات؛ دانش مدیریت در این بخش نسبت به سایر بخش‌ها نقش مهم‌تری دارد و از جهاتی با دانش مدیریت در سایر بخش‌ها متفاوت است. این ویژگی‌ها باعث شده است از چند دهه قبل رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در سراسر دنیا از جمله ایران به عنوان یک رشته تخصصی نسبتاً مستقل مورد توجه قرار گرفته و توسعه یابد.

این رشته دارای سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشدنایپوسته و دکتری تخصصی (PhD) می‌باشد و محتوای هر مقطع به گونه‌ای طراحی شده است که دانش و مهارت دانش‌آموختگان از دوره کارشناسی به دوره کارشناسی ارشدنایپوسته و دکتری تخصصی (PhD) ارتقا یابد و دانش آموختگان هر مقطع نسبت به مقطع قبل از توانمندی بالاتر و کامل‌تری برخوردار شوند.

آخرین برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی در ایران در سال ۱۳۷۵ مصوب شده است؛ از طرفی با توجه به تغییرات گسترده در شرایط کشور و نظام سلامت، همچنین پیشرفت‌های قابل توجه در علم مدیریت و روش‌های آموزش آن و نیز تغییر در صلاحیت‌ها و شایستگی‌های مورد نیاز برای دانش آموختگان این رشته که منجر به تغییرات اساسی در محتوا و نحوه ارائه این دوره شده‌است؛ به منظور افزایش دانش، مهارت و توانمندی دانش آموختگان این رشته بازنگری آن همزمان با دو دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد این رشته در دستور کار قرار گرفت که برنامه پیش رو مربوط به دوره دکتری تخصصی (PhD) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی می‌باشد.

Health Services Management

نام و مقطع رشته به فارسی و انگلیسی:

مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

دکتری تخصصی (PhD)

تعریف رشته:

مدیریت خدمات بهداشتی درمانی شاخه‌ای از علوم انسانی و یک دانش بین رشته‌ای با کاربرد در حیطه علوم پزشکی است که فعالیت‌ها و وظایف اصلی آن شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، رهبری و کنترل در سازمان‌های بهداشتی و درمانی است به نحوی که سازمان بتواند به حداکثر بهره‌وری و عملکرد مطلوب خود دست یافته و به نیازها و تقاضاهای موجود در نظام سلامت به نحو مطلوبی پاسخ دهد. سایر موضوعاتی که در این رشته به آن توجه می‌شود عبارتند از سیاستگذاری، حکمرانی، ایمنی، کیفیت، اعتباربخشی، مدیریت مالی، بودجه، مدیریت تغییر، مدیریت ارتباطات، زنجیره تامین و توزیع، مدیریت تسهیلات و تجهیزات، مدیریت فناوری اطلاعات، مدیریت نیروی انسانی، بیمه، استانداردهای بیمارستانی و مراکز بهداشتی، روابط درون بخشی و برون بخشی، سازمان و مدیریت بهداشت و درمان، مدیریت راهبردی و عملیاتی، مدیریت پروژه، عدالت، بهره‌وری و پاسخگویی. دانش‌آموختگان این رشته می‌توانند بر اساس میزان دانش، مهارت و شایستگی‌های اکتسابی و ذاتی خود در بخش‌های مختلف نظام سلامت و در جایگاه‌های مختلف شغلی که بیشتر آن‌ها در "کتاب طرح طبقه‌بندی مشاغل بهداشتی درمانی" مشخص شده است از مشاغل اداری، اجرایی و کارشناسی تا مشاغل مدیریتی، آموزشی و پژوهشی به ارائه خدمت و انجام وظیفه بپردازند.

انتظار می‌رود دانش‌آموختگان دوره دکتری بتوانند در مرحله اول در جایگاه‌های علمی به آموزش، پژوهش و ارائه مشاوره در زمینه مدیریت نظام سلامت بپردازند و به سوالات و نیازهای سیاستگذاران و مدیران نظام سلامت پاسخگو باشند؛ علاوه بر آن مهارت‌های مدیریتی را نیز فراگرفته و بتوانند در سازمان‌های بهداشتی و درمانی به عنوان کارشناس یا مدیر فعالیت نمایند. از این گروه انتظار می‌رود بیشتر، مهارت‌هایی را فرا گیرند که مدیران میانی و ارشد نظام سلامت به آن نیاز دارند. به عنوان نمونه بیشتر مهارت‌های سیاستگذاری، ارتباطات، رهبری، حکمرانی، تولید، تحلیل سیستم، تفکر سیستمی و انتقادی و مدیریت راهبردی را فرا بگیرند و مقداری نیز سایر تکنیک‌ها همچون مدیریت مالی، مدیریت تجهیزات، مدیریت تسهیلات، مدیریت فناوری اطلاعات، مدیریت زنجیره تامین و توزیع، مدیریت عملیاتی و غیره را فرا بگیرند.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

- قبولی در آزمون ورودی مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- مدارک مورد پذیرش به شرح ذیل می‌باشد:

کارشناسی ارشد رشته‌های: مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، مدیریت بیمارستان، اقتصاد بهداشت، آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، ارزیابی فناوری سلامت، مدیریت توانبخشی، سلامت و رفاه اجتماعی، آموزش پزشکی، مدیریت اجرایی،

مامایی، کلیه رشته‌های پرستاری، مدیریت (کلیه گرایش‌ها)، کارآفرینی در نظام سلامت، بهداشت عمومی، Business Administration و دانش‌آموختگان دکتری عمومی (پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی و دکتری حرفه‌ای دامپزشکی) * برای کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدرک تحصیلی مورد پذیرش و موارد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هرسال، به دفترچه آزمون دکتری تخصصی (Ph.D.) رشته‌های علوم پزشکی مربوط به آن سال مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

سابقه تأسیس این رشته تحصیلی در ایران با عناوین مدیریت بیمارستان و اداره امور بیمارستان‌ها، به سال ۱۳۲۵ برمی‌گردد که در آن زمان وزارت بهداشتی، برنامه‌هایی به صورت آموزش ضمن خدمت ارائه می‌کرد و از نظر مالی از طرف سازمان برنامه و بودجه حمایت می‌شد. در ششصدمین جلسه شورای دانشگاه تهران مورخ ۱۳۴۰/۴/۲۱ طرح تأسیس موسسه علوم بیمارستانی به تصویب رسید و در این زمینه موافقت‌نامه‌ای بین دانشگاه تهران و وزارت بهداشتی به امضاء رسید و از سال ۴۱-۱۳۴۰ دروس مدیریت بیمارستان به‌طور رسمی جزء کلاس‌های مربوط به تحصیلات عالی تخصصی دانشگاه قرار گرفت. پس از آن، طرح مدیریت بیمارستان منطبق با اساسنامه فوق تنظیم و به تصویب مقامات وزارت بهداشتی و سازمان برنامه رسید و نظام آموزش با مطالعه برنامه‌های آموزشی این دوره در کشور ایالات متحده آمریکا و با همکاری مسئول آموزش مدیریت بیمارستان و در انگلستان با کمک مالی دانشگاه لیدز و مرکز مطالعات خدمات بهداشتی نافیلد تنظیم و مرتب گردید و طی چهار سال با همکاری آکادمی آرتوزهرست مشاور بیمارستانی مرکز نافیلد برنامه در حال اجرا بود تا این که در زمان انقلاب فرهنگی این برنامه دستخوش تغییراتی شد و مجدداً پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و انقلاب فرهنگی در جلسه مورخ ۱۳۶۴/۴/۳ ستاد انقلاب فرهنگی بر اساس طرح دوره کارشناسی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی که توسط شاخه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی گروه پزشکی ستاد انقلاب فرهنگی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده بود، برنامه آموزشی این دوره را در مقطع کارشناسی تصویب کرد. شورای عالی برنامه‌ریزی کشور نیز در دویست و بیستین جلسه خود در مورخ ۱۳۷۰/۴/۱۶ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی که توسط کمیته تخصصی گروه پزشکی شورای عالی برنامه‌ریزی تدوین شده و به تأیید این گروه رسیده بود، برنامه آموزش این مقطع را تصویب کرد. در حال حاضر این رشته تحصیلی در سه مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در چندین دانشگاه کشور تدریس می‌گردد.

در خصوص تاریخچه جهانی آن، قابل ذکر است که رشته مدیریت بیمارستان در سال ۱۹۳۴ میلادی برای نخستین بار در دانشگاه شیکاگو آمریکا در سطح کارشناسی ارشد، طی یک دوره یکساله که بعد به دوره دو ساله تبدیل گردید، ایجاد شد. در سال ۱۹۸۳ در حدود ۵۱ برنامه آموزشی در سطح کارشناسی ارشد این رشته به تصویب وزارت بهداشتی آمریکا رسید که منجر به فراغت از تحصیل حدود ۲۰۰۰۰ نفر در مقطع کارشناسی ارشد مدیریت بیمارستانی در این کشور گردید. این رشته در حال حاضر در اغلب کشورهای دنیا از جمله شوراهایی چون آمریکا، کانادا، استرالیا، آلمان و

انگلستان تحت عناوینی چون Hospital Management, Health care management, Health services management به صورت آکادمیک و یا بصورت آموزش‌های ضمن خدمت در حال اجرا و تدریس به دانشجویان، کارشناسان و مدیران نظام سلامت می باشد.

جایگاه شغلی دانش‌آموختگان:

دانش‌آموختگان این دوره می توانند بر اساس دانش، مهارت، توانمندی، تجربه، سابقه و شایستگی‌ها و صلاحیت‌های ذاتی و اکتسابی خود و حسب نیاز سیستم، در بخش‌های مختلف نظام سلامت و در جایگاه‌های متنوع شغلی که بیشتر آن‌ها در "کتاب طرح طبقه بندی مشاغل بهداشتی درمانی" مشخص شده است از مشاغل اداری، اجرایی و کارشناسی تا مشاغل مدیریتی، آموزشی، پژوهشی و مشاوره‌ای در بخش‌های زیر به ارائه خدمت بپردازند:

- ستاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و موسسات وابسته به وزارت بهداشت
- معاونت‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی نظیر معاونت توسعه، معاونت درمان، معاونت بهداشتی
- بیمارستانها (دولتی و غیردولتی)
- سازمان‌های بیمه گر دولتی و غیر دولتی
- مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده و پژوهشگاه‌های علوم پزشکی
- شبکه‌ها و مراکز بهداشتی و درمانی
- سایر بخش‌های نظام سلامت

انتظار می‌رود دانش‌آموختگان دوره دکترا بتوانند در جایگاه‌های علمی به آموزش، پژوهش و ارائه مشاوره در زمینه مدیریت نظام سلامت بپردازند؛ علاوه بر آن بتوانند در سازمانهای بهداشتی و درمانی به عنوان کارشناس یا مدیر مشغول به کار شوند.

فلسفه (ارزش‌ها و باورها):

در طی چند دهه گذشته به ویژه سال‌های اخیر بسیاری از کشورهای دنیا مخصوصاً کشورهای توسعه یافته به سمت حرفه‌ای گرایی (professionalism) بیشتر در تمام عرصه‌ها از جمله مدیریت نظام سلامت حرکت نموده‌اند؛ به این مفهوم که فردی می‌تواند مسئولیتی را به عهده گرفته و به درستی انجام دهد که شایستگی و صلاحیت لازم شامل دانش، مهارت و تعهد حرفه‌ای مورد نیاز را در آن زمینه خاص داشته باشد. بدیهی است بخشی از شایستگی‌ها که بیشتر از جنس دانش است از طریق مطالب ارائه شده در کلاس‌های درس، کارگاه‌ها، سمینارها، وبینارها، ژورنال کلاب‌ها و مطالعه منابع موجود حاصل می‌شود. بخشی نیز که بیشتر از نوع مهارت است از طریق کارآموزی و کارورزی بدست می‌آید. نهایتاً شایستگی‌ها در طول دوران خدمت و کار به تدریج تقویت و تکمیل می‌شود. قسمتی از شایستگی‌های نیز به خصوصیات ذاتی فرد مربوط است. در این دوره سعی شده است به شایستگی‌های مهم و اصلی دانش‌آموختگان توجه

شود، اگر چه لازم است تمام دانش‌آموختگان در دوران اشتغال به کار به صورت مداوم و مستمر برای ارتقای آن‌ها تلاش نمایند. علاوه بر آن در بازنگری این برنامه بر ارزش‌های زیر تاکید می‌شود:

- مسائل انسانی، اخلاقی، معنوی و الهی
- توجه به اولویت‌های و برنامه‌های ملی و اسناد بالادستی
- اولویت پیشگیری و حفظ و ارتقای سلامت بر درمان
- توجه به کرامت انسانی، اخلاق و تعهد حرفه‌ای و عدالت در سلامت و نظام سلامت
- جامع‌نگری و جامعه‌نگری
- بهره‌وری، اثربخشی و هزینه‌اثر بخشی
- تقویت روحیه همکاری و عضویت در تیم و کلاس
- تقویت روحیه عدالت‌پروری و صداقت در بالاترین استانداردهای اخلاقی
- تعهد و مسئولیت‌پذیری در انجام فعالیت‌ها
- رشد فردی و اجتماعی و تقویت روحیه مشارکت و کارافرینی
- تعیین بالاترین استانداردها برای دانشجویان، اساتید و برنامه‌ها
- پاسخگویی اساتید و دانشجویان و مشارکت فعال آن‌ها در برنامه
- انعطاف‌پذیری، پویایی، خلاقیت، نوآوری، ابتکار عمل و تفکر خلاق در کلاس و فعالیت‌های برنامه
- توجه به پیشرفت حرفه‌ای برای موفقیت دانشجویان
- هماهنگی میان منابع مادی و انسانی و رهبری و هدایت سازمان بسوی اهداف و ارائه خدمات با کیفیت برتر
- کمک به تقویت و ارتقای سلامت و رفاه اجتماعی

دورنما (چشم‌انداز):

چشم‌انداز دوره دکتری تخصصی (PhD) رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی تربیت دانش‌آموختگانی است که صلاحیت حرفه‌ای لازم را برای بعهدہ گرفتن مسئولیت‌های مختلف در نظام سلامت از کارشناسی تا مدیریت داشته‌باشند و در یک چشم‌انداز ده ساله با حضور مؤثر در جایگاه‌های مختلف نظام سلامت و ایفای نقش فعال در فرآیندهای اجرایی، برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی بتوانند صلاحیت‌های خود را تکمیل کنند و به ارتقای کیفی حکمرانی و مدیریت سازمانهای سلامت و شاخصهای حکمرانی خوب در نظام سلامت و در نهایت به ارتقای چشم‌گیر شاخص‌های سلامت جامعه کمک نمایند. همچنین دیگر چشم‌انداز این رشته اینست که در این بازه زمانی ده ساله از نظر استانداردهای آموزشی، تولیدات پژوهشی و مدیریت ارائه خدمات سلامت به مردم، در سطح منطقه در ردیف کشورهای برتر و مطرح شناخته شود.

رسالت (مأموریت):

رسالت این رشته، تربیت نیروی انسانی توانمند، مسئولیت پذیر، آگاه به مسائل نظام سلامت و حساس به سلامت افراد و جامعه است که با دانش و توانمندی‌های خود قادر به انجام وظایف محوله در حیطه‌های مختلف نظام سلامت باشند و از این طریق بتوانند در مدیریت نظام سلامت کشور و بهبود سلامت جامعه نقش موثری ایفا کنند.

اهداف کلی:

- تربیت و آموزش نیروهای متعهد و ماهر در زمینه مدیریت نظام سلامت و در نتیجه تأمین نیروی انسانی توانمند برای پذیرش مسئولیت‌های کارشناسی و اجرایی در نظام سلامت کشور
- ارائه آموزش با کیفیت بالا در جهت افزایش مهارت‌های شناختی و اجرایی دانش آموختگان
- توسعه مهارت‌های فنی، مدیریتی، ارتباطی و انسانی در زمینه مدیریت و رهبری در نظام سلامت،
- توسعه مهارت‌های تحلیل سیستم‌ها، تفکر سیستمی و انتقادی و مدیریت راهبردی در نظام سلامت،
- توسعه مهارت‌های مدیریت مالی، اقتصاد بیمه، بهداشت و درمان در نظام سلامت،
- توسعه دانش فنی از طریق پژوهش و برگزاری دوره‌های کارآموزی در نظام سلامت،
- توسعه مهارت‌های آموزشی و آکادمیک دانش آموختگان
- توسعه اخلاق حرفه‌ای در مدیریت و رهبری نظام سلامت
- تقویت مهارت‌های کارآفرینی و خلق ثروت در نظام سلامت

نقش‌های دانش آموختگان در جامعه:

- کارشناسی و فنی
- مدیریتی و اجرایی
- آموزشی
- پژوهشی
- مشاوره‌ای
- کارآفرینی و خلق ثروت

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار برای دانش آموختگان (Expected Competencies)

الف: توانمندی‌های پایه مورد انتظار (Core Competencies)

توانمندی‌های عمومی مورد انتظار عبارتند از:

- جستجوی الکترونیکی منابع
- طراحی و توسعه ابزارهای پژوهش

- انجام تحلیل‌های آماری داده‌های بزرگ (Big data) با استفاده از نرم افزارها
- پژوهش در نظام سلامت و نگارش متون علمی
- سخنرانی و تدریس
- توانمندی اجرایی و مدیریتی
- مهارت‌های ارتباطی و مشاوره‌ای
- مهارت‌های حل مسئله و تفکر نقادانه و کار تیمی
- حرفه‌ای گرایی (Professionalism)

ب: جدول تطبیقی وظایف حرفه‌ای و توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار دانش آموختگان و کدهای درسی مرتبط با آنها:

توانمندی‌های اختصاصی	شرح وظایف حرفه‌ای	کدهای درسی مرتبط
مدیریتی و اجرایی / مشاوره‌ای	انجام وظایف مدیریتی (سیاستگذاری- برنامه ریزی- سازماندهی- پایش، نظارت و کنترل- ارزشیابی) مبتنی بر شواهد در سازمانها تدوین برنامه راهبردی و عملیاتی برای سازمان‌ها بهداشتی و درمانی مدیریت منابع انسانی در نظام سلامت تصمیم سازی و ارائه الگوهای مدیریتی در سطح بیمارستان برقراری ارتباطات بین المللی و ارتقای دیپلماسی سلامت در کشور مدیریت مالی نظام سلامت ارائه مشاوره‌های مدیریتی در سطح کلان نظام سلامت و سطوح پایین تر	۰۳-۰۴-۰۶-۰۱ ۱۱-۱۲-۱۳-۱۴- ۱۵-۱۶-۱۷-۱۹- ۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴
آموزشی	طراحی و تدوین طرح درس و مشارکت در بازنگری برنامه‌های آموزشی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی و سایر رشته‌های مرتبط تدریس در کلاس‌های دانشجویان مقاطع پایین‌تر و دروس مرتبط سایر رشته‌ها اجرای دوره‌های آموزشی و کارگاه‌ها برای مدیران نظام سلامت راهنمایی و مشاوره در پایان نامه‌های مقاطع و رشته‌های تحصیلی مربوطه	۰۲-۰۳-۰۵-۰۷- ۰۸-۰۹-۱۰
پژوهشی	نگارش پروپوزال‌های پژوهشی طراحی و اجرای طرح‌های پژوهشی کمی و کیفی و ترکیبی در حیطه سلامت تسلط در اجرای امور مربوط به جمع آوری و تحلیل و تفسیر داده‌های تحقیقاتی تهیه خلاصه سیاستی از نتایج پژوهش‌ها و ایفای نقش فعال در فرآیند ترجمان دانش نگارش متون علمی و انتشار یافته‌های علمی از طریق چاپ مقاله یا شرکت در کنگره‌ها و همایش‌های علمی	۰۲-۰۷-۱۶-۱۸-۲۵

۲۵	گسترش توریسم درمانی و صدور کالا و خدمات پزشکی به خارج صدور آموزش از طریق جذب دانشجوی خارجی و گسترش روابط بین دانشگاهی با سایر کشورها ارثه مدل های نوین ، اقتصاد دانش بنیان و رویکرد کارآفرینانه برای ارتقای نظام سلامت	کارآفرینی و خلق نوآوری
----	---	---------------------------

ج: مهارت‌های عملی مورد انتظار (Expected Procedural Skills):

مهارت				حداقل تعداد موارد انجام مهارت برای یادگیری			
				مشاهده	کمک در انجام	انجام مستقل	کل دفعات
تدریس در دانشگاهها و موسسات آموزشی				۴	۴	۲	۱۰
تهیه برنامه ریزی استراتژیک و عملیاتی				۳	۸	۲	۱۳
مهارت استفاده از نرم افزارهای مختص رشته				۳	۴	۵	۱۲
نگارش متون علمی و انتشار آن				۶	۵	۳	۱۴
تهیه خلاصه سیاستی و ترجمان دانش				۳	۴	۵	۱۲
تهیه پروپوزال پژوهشی ارتباط با صنعت و محصول محور				۶	۵	۳	۱۴
انجام ارزشیابی و ارزیابی عملکرد				۲	۳	۲	۷

Educational Strategies

راهبردهای آموزشی

- آموزش مبتنی بر وظایف حرفه‌ای (Task Based Education)
- آموزش مبتنی بر مشکل (Problem Based Education)
- آموزش جامعه‌نگر (Community Oriented Education)
- آموزش مبتنی بر موضوع (Subject Based Education)
- آموزش در عرصه (Field Based)
- آموزش مبتنی بر شواهد (Evidence Based Education)
- آموزش توأم دانشجو و استاد محور (Student and Teacher- Oriented Education)

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- سخنرانی
- سمینار
- انواع کنفرانسهای داخل گروهی، بیمارستانی، بین رشته‌ای، بین دانشگاهی
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب و کتاب خوانی

- استفاده از تکنیک‌های شبیه سازی و آموزش از راه دور بر حسب امکانات
- مشارکت در آموزش رده‌های پایین‌تر
- کارآموزی و کارورزی
- آموزش شخصی Self Education, Self Study
- روش و فنون آموزشی دیگر بر حسب نیاز و اهداف آموزشی

انتظارات اخلاقی از فراگیران

- منشور حقوقی بیماران (پیوست ۱) را دقیقاً رعایت نمایند.
- قوانین و مقررات آموزشی و نیز مرام نامه های پژوهشی و اخلاقی دانشگاه را رعایت کنند.
- در طول دوره‌های کارآموزی و کارورزی اصل محرمانگی اطلاعات را رعایت نمایند.
- مقررات مرتبط با پوشش رسمی (Dress Code) (پیوست ۲) را رعایت نمایند.
- به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
- قبل از شروع هر ترم تحصیلی لاگ بوک دوره را از مدیر گروه آموزشی تحویل گرفته و متعهد به تکمیل آن بر اساس اصل صداقت و درستکاری باشند.
- رعایت حریم سازمان ها و نهادهای مرتبط با نظام سلامت و قوانین مرتبط با آن
- همچنین انتظار می رود اصول حرفه‌ای گرایی (Professionalism) را رعایت نمایند:
- از منابع و تجهیزات که تحت هر شرایط با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
- در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
- در انجام پژوهشهای مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.

Student Assessment

ارزیابی فراگیر

الف- روش ارزیابی:

- با توجه به اینکه رشته ترکیبی از دروس نظری، عملی و کار در عرصه می باشد، پیشنهاد می‌شود متناسب با نوع درس و تشخیص استاد از روشهای زیر برای ارزیابی دانشجویان استفاده شود .
- انواع آزمون های کتبی(آزمون های چند گزینه ای، آزمونهای تشریحی، انجام تکالیف و ارائه گزارش کتبی در طول و پایان ترم)
- آزمونهای شفاهی و ارائه در کلاس
- گزارش انجام کارهای عملی در قالب رساله و پروژه های کاربردی و نتایج آن

به منظور ارزیابی اخلاق حرفه ای دانشجویان از روش ارزشیابی ۳۶۰ درجه ای نیز استفاده میشود. و با توجه به گسترش رایانه و دوره های مجازی به صورت آنلاین و آفلاین در نظام آموزش عالی، از آزمونهای الکترونیکی نیز در ارزیابی دانشجویان استفاده شود.

همچنین با هدف ارزیابی مستمر طول دوره، استفاده از کارپوشه (Port folio) شامل: ارزیابی کارنما (Log book)، و ارزیابی کلیه فعالیتهای علمی، آموزشی، پژوهشی و رفتار حرفه ای دانشجو از زمان شروع دوره آموزشی مانند شرکت منظم در جلسات علمی گروه، مقالات، تشویقها، تذکرات و گواهی های انجام کار و نظایر آن قویا تاکید می‌گردد.

ب- دفعات ارزیابی:

بصورت مستمر، دوره‌ای و نهایی

فصل دوم
حداقل نیازهای برنامه آموزشی
رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

حداقل هیات علمی مورد نیاز:

- الف- اعضای هیئت علمی ثابت تمام وقت بر اساس مصوبه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی با تخصص های:
- حداقل دو نفر عضو هیئت علمی ثابت و تمام وقت در رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با مرتبه دانشیاری و
 - حداقل سه نفر عضو هیئت علمی ثابت و تمام وقت در رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با مرتبه استادیاری

ب- تخصص های مورد نیاز پشتیبان:

- اپیدمیولوژی
- آمار زیستی
- اقتصاد سلامت
- سیاستگذاری سلامت
- مدیریت مالی/حسابداری
- پژوهش عملیاتی
- اخلاق پزشکی
- انفورماتیک پزشکی

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز برای اجرای برنامه:

دو نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

■ کلاسهای درس	■ اتاق کارورزان	■ بایگانی آموزش (یک سیستم بایگانی علمی)
■ اتاق استادان	■ اتاق مسئول دفتر/ منشی گروه	■ وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی
■ اتاق کارشناسان و مربیان	■ اتاق رایانه	■ اینترنت با سرعت کافی
■ اتاق دانشجویان	■ کتابخانه / سالن مطالعه	■ سالن کنفرانس
■ دسترسی به Learning Management System (LMS) دانشگاه	■ پلتفرم های آموزش مجازی	

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- دو کلاس درس اختصاصی با حداقل فضای آموزشی ۲۰ متر مربع
- یک اتاق برای نگهداری کتاب ها و مجلات تخصصی (کتابخانه)
- اتاق کار دانشجویان دکتری جهت انجام کارهای تحقیقاتی
- بیمارستان های آموزشی و سایر سازمان های ستادی و خدماتی جهت طی دوره کارورزی

- معاونت های توسعه، بهداشتی، درمان، پژوهشی، آموزشی و غذا و دارو در دانشگاه های علوم پزشکی و در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

جمعیت ها یا نمونه های مورد نیاز:

- واحدهای ارائه خدمات مانند بیمارستان، مرکز خدمات جامع سلامت، پایگاه سلامت، خانه بهداشت و معاونت های دانشگاه های علوم پزشکی و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مجلس، سازمان مدیریت و برنامه ریزی و سازمان های بیمه سلامت می باشد.
- داده های ثبت شده در سطوح مختلف نظام سلامت از جمله واحد های ارائه دهنده خدمات سلامت، سازمان بیمه ای، مرکز آمار از جمله اسناد بالادستی، برنامه های توسعه ای پنج ساله کشور، نقشه جامع سلامت، نقشه جامع علمی کشور، بسته های طرح تحول نظام سلامت از نمونه های مورد نیاز در این رشته می باشند.

تجهیزات اختصاصی عمده مورد نیاز:

- لابراتوار زبان انگلیسی
- دسترسی به پلتفرم های برگزاری کلاس های مجازی
- ویدیو کنفرانس
- رایانه و رایانه شخصی
- قفسه های نگهداری کتاب
- کمدهای نگهداری وسایل شخصی

فصل سوم
مشخصات دوره و دروس
برنامه آموزشی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

مشخصات دوره:

Health Services Management

نام دوره: مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

دکتری تخصصی (PhD)

طول دوره و ساختار آن:

بر اساس آئین نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوب شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی می باشد.

تعداد کل واحدهای درسی:

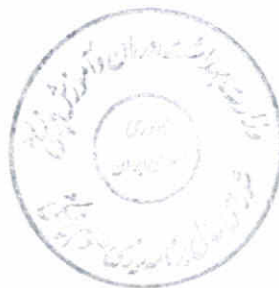
تعداد واحدهای درسی در این دوره ۴۲ واحد است که به شرح زیر است:

-واحدهای اختصاصی اجباری (Core) ۲۲ واحد

-واحدهای اختصاصی اختیاری (Non Core) ۲ واحد

-پایان نامه ۱۸ واحد

جمع کل ۴۲ واحد

جدول الف - دروس کمبود یا جبرانی برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۰۱	اصول و مبانی مالی و حسابداری	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	-
۰۲	آمار حیاتی کاربردی و شاخص‌های بهداشتی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۳	مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی در نظام سلامت	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	نظام‌های بهداشت و درمان ایران و جهان کد درس ۱۴
۰۴	بیمه و اقتصاد سلامت	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	-
۰۵	زبان تخصصی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۶	سازمان و مدیریت بیمارستان	۳	۳	-	۵۱	-	۵۱	-
۰۷	سیستم‌های اطلاع رسانی پزشکی	۱	۰/۵	۰/۵	۹	۱۷	۲۶	-
۰۸	مبانی اخلاق و حقوق در نظام سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۰۹	مبانی اقتصاد خرد و کلان	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۰	مبانی مدیریت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۱	مدیریت ارتباطات در سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۲	مدیریت پروژه در نظام سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۳	مدیریت دارو و تجهیزات پزشکی	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۱۴	نظام‌های بهداشت و درمان ایران و جهان	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
جمع		۳۱						

دانشجو موظف است با تشخیص گروه آموزشی و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و براساس رشته قبلی حداکثر تا سقف ۱۶ واحد از دروس کمبود یا جبرانی (جدول الف) را بگذراند.

جدول ب: دروس اختصاصی اجباری (Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی				تعداد ساعات درسی				پیش‌نیاز یا همزمان
		نظری	عملی	کارورزی	جمع	نظری	عملی	کارورزی	جمع	
۱۵	پژوهش عملیاتی و روش‌های کمی در مدیریت نظام سلامت	۲	-	-	۲	۲۴	-	-	۲۴	-
۱۶	تحلیل برنامه‌ها و عملکرد نظام سلامت	۳	-	-	۳	۵۱	-	-	۵۱	-
۱۷	روش تحقیق پیشرفته	۳	-	-	۳	۵۱	-	-	۵۱	-
۱۸	سیاستگذاری و اصلاحات نظام سلامت	۲	-	-	۲	۲۴	-	-	۲۴	-
۱۹	مدیریت زنجیره تامین در نظام سلامت	۳	-	-	۳	۵۱	-	-	۵۱	-
۲۰	مدیریت مالی و بودجه در نظام سلامت	۳	-	-	۳	۵۱	-	-	۵۱	-
۲۱	رهبری و مدیریت در نظام سلامت	۲	-	-	۲	۲۴	-	-	۲۴	-
۲۲	کارورزی	-	-	۴	۴	-	-	۲۷۲	۲۷۲	-
۲۳	پایان نامه	-	۱۸	-	۱۸	-	-	-	-	-
جمع		۴۰								

جدول ج: دروس اختصاصی اختیاری (Non Core) برنامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

کد درس	نام درس	تعداد واحد درسی			تعداد ساعات درسی			پیش‌نیاز یا همزمان
		جمع	نظری	عملی	نظری	عملی	جمع	
۲۴	مدیریت منابع انسانی در نظام سلامت - پیشرفته	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۲۵	کارآفرینی در نظام سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۲۶	سمینار مشکلات رایج نظام سلامت	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
۲۷	تفکر سیستم ها	۲	۲	-	۳۴	-	۳۴	-
جمع		۸ واحد						

* دانشجوی می بایست ۲ واحد از دروس فوق (جدول ج) را متناسب با موضوع پایان نامه موردنظر، موافقت استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بگذراند.

عناوین کارگاههای آموزشی*:

عنوان کارگاه	مدت زمان	اختیاری / اجباری بودن
کارگاه نقد، داوری و انتشار مقاله	۴ ساعت	اختیاری
روش های تحلیل کیفی	۶ ساعت	اختیاری
آشنایی با انواع مطالعات مروری	۴ ساعت	اختیاری
اقتصاد دانش بنیان و موسسات دانش بنیان در حوزه سلامت	۴ ساعت	اجباری
اخلاق در پژوهش و مصادیق تخلفات پژوهشی	۴ ساعت	اجباری
کارآفرینی، تجاری سازی و خلق ثروت	۴ ساعت	اجباری
استارت‌آپ های هوش مصنوعی در حوزه مدیریت سلامت	۴ ساعت	اجباری
توسعه فناوری های نوین در مدیریت سلامت	۲ ساعت	اجباری

* شرکت در کارگاههای اجباری که دانشجوی عیناً در مقاطع قبلی شرکت کرده است، اختیاری می باشد.

دروس عملی و کارورزی به صورت حضوری ارائه می‌گردد.

دروس نظری به تشخیص استاد مربوطه به صورت حضوری و مجازی مطابق آئین‌نامه آموزش ترکیبی ارایه می‌گردد.

کد درس: ۰۱

نام درس: اصول و مبانی مالی و حسابداری

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنا ساختن دانشجویان با مفاهیم حسابداری و مالی و نقش حسابداری در تهیه اطلاعات مفید در سازمان‌های بهداشتی و درمانی است. همچنین در این درس آشنا کردن دانشجویان مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با مفاهیم کلی دانش مدیریت مالی، روش‌ها و تکنیک‌های متداول مالی و کاربرد آن در سازمان‌های بهداشتی و درمانی است تا با بهره برداری از آن‌ها بتوانند در تصمیم‌گیری‌های مالی در سطح مدیران مالی این سازمان‌ها انجام وظیفه نمایند.

شرح درس:

در این درس دانشجویان با صورتهای مالی و تجزیه و تحلیل آن، تصمیم‌گیری با استفاده از اطلاعات مالی داخل و خارج سازمان و بالطبع با طرز نگهداری دفاتر حسابداری که مبنای تهیه اطلاعات مالی است، آشنایی پیدا می‌کنند. همچنین دانشجویان با تجزیه و تحلیل صورتهای مالی، بودجه‌های عملیاتی، مدیریت سرمایه در گردش، بودجه بندی و جیره بندی سرمایه‌ای، برآورد هزینه سرمایه، شیوه‌های تأمین مالی، تحلیل ساختار سرمایه و اصول شرکت داری آشنا می‌شوند.

رنوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی با مفاهیم حسابداری
- ثبت فعالیت‌های مالی
- اصلاح حساب‌ها و تهیه صورتهای مالی
- استفاده از کاربرد و انجام عملیات مربوط به بستن حساب‌ها
- موجودی‌های نقدی (صندوق، تنخواه گردان، مطالبات بدهکاران و اسناد دریافتنی)
- موجودی کالا و قیمت تمام شده کالای فروش رفته
- آموزش نرم افزارهای حسابداری
- حسابداری مالیات بر ارزش افزوده
- اصول و مفروضات حسابداری
- انواع موسسات تجاری
- پیش پرداخت‌ها و پیش دریافت‌ها
- انواع گزارش‌های مالی
- آشنایی با کلیات مدیریت مالی

- اهداف و وظایف مدیریت مالی
- تجزیه و تحلیل صورت‌ها مالی
- برنامه ریزی سود و تجزیه و تحلیل اهرم‌های مالی
- بودجه بندی و روش‌های پیش بینی
- مدیریت سرمایه در گردش
- برآورد هزینه سرمایه
- تحلیل ساختار و بازار سرمایه
- بودجه بندی سرمایه
- بازده و ریسک مجموعه سرمایه گذاری
- آشنایی با مفاهیم ارزش زمانی پول
- سیاست‌های تقسیم سود

- منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)
- رودکی، جمال، اصول حسابداری، انتشارات
- علیمی، حسنعلی، اصول حسابداری، سازمان مدیریت صنعتی، تهران
- اسکندری جمشید. اصول حسابداری ۱ و ۲،
- پی. نوو، ریموند، مدیریت مالی، ترجمه علی جهانخانی، علی پارسائیان، جلد ۱ و ۲
- تهرانی رضا، مدیریت مالی، انتشارات نگاه دانش
- تهرانی رضا، تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی
- تالانه عبدالرضا، مدیریت مالی: مفاهیم، کاربردها و مبانی تصمیم گیری

- Donatila Agtarap-San Juan. Fundamentals of Accounting: Basic Accounting Principles Simplified for accounting student. Author House.
- Steven A. Finkler, David Marc Ward, Thad D. Calabrese. Accounting Fundamentals for Health Care Management. Jones & Bartlett learning. latest edition
- Greg Shields. Accounting Principles. Bravex Publications.

- شیوه ارزشیابی دانشجوی:
- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۳۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۶۰٪

کد درس: ۰۲

نام درس: آمار حیاتی کاربردی و شاخص‌های بهداشتی

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی با روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی به منظور درک مفاهیم علمی در طراحی و انجام پژوهش‌های تحقیقاتی

شرح درس: تمام تحولاتی که با سرعتی باور نکردنی در علوم پزشکی در حال انجام است، ناشی از تحقیقاتی است که متخصصین علم و فن انجام می‌دهند. از طرف دیگر هر یافته‌ای که از تحقیق و پژوهش به دست می‌آید بدون بهره‌گیری از روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی ارزشی نداشته و قابل تعمیم و استناد نیست. در این درس دانشجویان روش‌های آماری و آزمون‌های آماری مورد نیاز به منظور انجام پروژه‌های تحقیقاتی را فرا می‌گیرند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- مقدمه ای بر کاربرد آمار در مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
- مروری بر آزمونهای مقایسه جوامع و نمونه ها با یکدیگر (آزمونهای مربوط به میانگین و تجمع مرکزی، توزیع ویژگی ها، همبستگی، ...)
- مروری بر تحلیل مطالعات اپیدمیولوژیک، مفاهیم اولیه نظریه احتمال، متغیرهای تصادفی، امید ریاضی و واریانس، قانون اعداد بزرگ، آمار توصیفی
- مروری بر توزیع دو جمله‌ای، توزیع پواسون، توزیع هندسی، توزیع چند جمله‌ای، توزیع دو جمله‌ای منفی، توزیع‌های مرتبط (دارای همبستگی) با توزیع نرمال، آزمون‌های توزیع نرمال،
- آزمون کای دو، جداول توافقی، آزمون‌های آزاد - توزیع
- مدل سازی خطی عمومی و تعمیم یافته در مطالعات مقطعی (شامل انواع مدل‌های رگرسیون خطی و غیرخطی و تحلیل کوواریانس) با استفاده از نرم افزار برای تحلیل
- تحلیل عاملی
- تحلیل مداخلات با بهره گیری از تحلیل سری های زمانی منقطع و استفاده از نرم افزار
- تحلیل مداخلات با بهره گیری از تحلیل داده های تابلویی (Panel data analysis) و استفاده از نرم افزار
- کاربرد اکسل در مدیریت داده ها (مرتب نمودن داده ها، تعریف فرمت داده ها، معرفی عملگرهای آماری برای تحلیل داده ها، تعریف فرمول، عملگرهای شرطی، رسم نمودار بر اساس جدول داده ها، ...)

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- حبیب پورگتابی، کرم و صفری شالی، رضا، راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی، نشرلویه، آخرین ویرایش
- صادقی، همایون و اصغری جعفرآبادی، محمد. روش‌ها و تحلیل‌های کاربردی آمار (به همراه راهنمای کاربردی نرم‌افزار STATA)، نشر تاراگرافیک، آخرین ویرایش
- قودجانی، ابوالفضل، روش‌های پیشرفته آماری و کاربردهای آن، نشر جامعه نگر، ۱۳۹۴.
- Kros JF, Rosenthal DA. Statistics for Health Care Management and Administration: Working with Excel. John Wiley & Sons; last Edition.
- دکتر کاظم محمد، دکتر حسین ملک افضلی، روش‌های آماری و شاخص‌های بهداشتی، انتشارات هفت رنگ
- دکتر حمید زعیم کهن - مهندس فاطمه نادری مقدم - هومن بخشنده آبکنار، حل المسائل روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی، انتشارات تیمورزاده
- دیوید برینگ، باقر فرهود، تکتم احمدی مقدس، مهدی قربانی، مبانی آمار، انتشارات خط سفید
- محمد فشارکی، احتمالات و کاربرد آن در علوم پزشکی، انتشارات حیدری

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۰۳

نام درس: مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی در نظام سلامت

پیش‌نیاز یا همزمان: نظام‌های بهداشت و درمان در ایران و جهان (کد درس ۱۴)

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی با محیط داخل و خارج سازمانی، تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های راهبردی، تاکتیکی و عملیاتی و در نهایت ایجاد دانش و مهارت به منظور تدوین، اجرا و ارزشیابی استراتژی‌های مناسب برای سازمان‌های ارائه دهنده خدمات بهداشتی و درمانی است.

شرح درس:

مدیریت راهبردی یک تجزیه و تحلیل در خصوص مسایل مهم سازمان است و توسط مدیران ارشد، به منظور کنترل منابع در محیط‌های خارج از سازمان انجام می‌شود. این فرایند شامل مشخص کردن مأموریت، چشم انداز، دارایی‌های سازمان و توسعه برنامه‌ها و سیاست‌های سازمان که به همه فعالیت‌هایی که برای رسیدن به آن خواهد شد، نیاز است. در این درس دانشجویان با اهداف و مبانی مدیریت راهبردی، انواع مدل‌های آن و محیط‌های داخلی و خارجی سازمان آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی با اهداف و مبانی مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی
- آشنایی با مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی در سلامت
- آشنایی با انواع مدل‌های برنامه‌ریزی راهبردی
- آشنایی با آینده پژوهی و آینده نگاری در سلامت
- آشنایی با روش‌های تدوین، پیاده سازی و ارزیابی استراتژی در سازمان‌های بهداشتی و درمانی
- آشنایی با مأموریت‌ها، ارزش‌ها و دورنما در سازمان‌های بهداشتی و درمانی و شیوه تدوین آن‌ها
- آشنایی با محیط‌های داخلی و خارجی سازمان

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- دیوید، فرد آر. مدیریت راهبردی، ترجمه علی پارسائیان، محمد اعرابی. انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- ملکی محمدرضا، طبیبی سیدجمال الدین، برنامه‌ریزی راهبردی، انتشارات ترمه. آخرین ویرایش
- Peter M. Ginter, W. Jack Duncan, Linda E. Swayne. The Strategic Management of Health Care Organizations. Wiley.
- Corinne M, Karuppan Michael R. Waldrum, Nancy E. Dunlap. Operations Management in Healthcare: Strategy and Practice. Springer publishing company.
- Stephen Lee Walston. Strategic Healthcare Management: Planning and Execution. Health Administration Press.
- George B. Moseley. Managing Health Care Business Strategy. Jones & Bartlett learning.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪

کد درس: ۰۴

نام درس: بیمه و اقتصاد سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های بازار سلامت و عرصه‌های کاربرد اصول علم اقتصاد در بخش سلامت
- آشنایی دانشجویان با انواع بیمه‌های سلامت در ایران و شناخت انواع نظام‌های بیمه‌ای و نحوه کارکرد آن‌ها است.

شرح درس:

اقتصاد سلامت شاخه‌ای از علم اقتصاد است که به مسائلی پیرامون کارایی، اثربخشی ارزش و رفتار در تولید و مصرف سلامت و مراقبت‌های بهداشتی می‌پردازد. از جمله دلایل اهمیت این حوزه محدودیت منابع برای مراقبت‌های بهداشتی و بیشتر بودن تقاضا نسبت به عرضه خدمات بهداشتی است. بنابراین برای تحلیل و ارزیابی بازار مراقبت‌های بهداشتی به مجموعه‌هایی از تکنیک‌های اقتصادی نیازمندیم. در این درس دانشجویان با موضوعاتی نظیر تقاضا و عرضه مراقبت‌های بهداشتی، ارزیابی اقتصاد خرد در سطح درمان، ویژگی‌های بازار مراقبت سلامت، نظام ای پرداخت و ... آشنا می‌شوند. همچنین در این درس، دانشجویان با نظام‌های بیمه‌ای ایران و سایر کشورهای دنیا آشنا شده و الگوها و روش‌های تامین مالی نظام سلامت را فرا می‌گیرند.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی دانشجویان با برخی مفاهیم پایه علم اقتصاد و کاربرد آن در بخش سلامت
- آشنایی دانشجویان با تعریف، اهمیت و حیطه‌های اقتصاد سلامت
- آشنایی دانشجویان با ویژگی‌های بازار مراقبت سلامت و تفاوت آن با سایر بازارها
- آشنایی دانشجویان با عرضه و تقاضای مراقبت‌های سلامت
- آشنایی دانشجویان با نظام‌های پرداخت در بخش سلامت
- آشنایی دانشجویان با روش‌های تامین مالی مراقبت‌های سلامت
- آشنایی با اهمیت بیمه و الگوهای تامین مالی نظام سلامت
- آشنایی با ویژگی‌های نظام بیمه اجتماعی سلامت
- آشنایی با بیمه‌های خصوصی سلامت
- آشنایی با نظام‌های تامین مالی مبتنی بر مالیات
- آشنایی با انواع نظام‌های بیمه سلامت در ایران
- آشنایی با مشکل مخاطرات اخلاقی در بیمه و بیمه سلامت

- آشنایی با روش‌های تعیین ارزش نسبی خدمات سلامت
- آشنایی با روش‌های کنترل هزینه در نظام سلامت
- آشنایی دانشجویان با کسورات بیمارستانی و راهکارهای کاهش آن

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- اقتصاد مراقبت سلامت، دکتر عبادی آذر و دکتر رضا پور،
- اقتصاد سلامت برای کشورهای در حال توسعه، ترجمه دکتر پوررضا،
- اقتصاد سلامت و مراقبت سلامت، شرمن فولند- آلن گودمن- میرون استانو، ترجمه غضنفری-کاظمی-نیک افشار- محمدشاهی-رستمی-امام قلی پور- اکبری ساری، آتارسیحان.
- درسنامه اقتصاد سلامت. واندلینگ د. ترجمه دکتر شهرام توفیقی، علی اصغر کیا دلیری و حسن حق پرست، تهران، واژه پرداز.
- نظام‌های بیمه سلامت، گرد آوری و تالیف: دکتر محمد عرب، زهرا کاووسی، رامین روانگرد، رحیم استوار، انتشارات جهاد دانشگاهی
- اقتصاد سلامت اصول و جریان منابع، تالیف: گتزن، ترجمه: دکتر محمود نکویی و همکاران، انتشارات پارسا.
- Charles E. Phelps. Health Economics. Taylor and Francis group.
- Frank A. Sloan, Chee-Ruey Hsieh. Health Economics. The MIT press.
- Steph Bernel. Health Economics: Core Concepts and Essential Tools. Health Administration Press.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۰۵

نام درس: زبان تخصصی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با اصطلاحات تخصصی در حوزه مدیریت خدمات بهداشتی درمانی و همچنین توسعه مهارت‌های زبان انگلیسی دانشجویان در حیطه ترجمه و خواندن مقالات علمی و همچنین نگارش مقالات علمی

شرح درس:

به منظور ارتقای سطح دانش حرفه‌ای، توانایی کافی برای استفاده از متون و منابع علمی و فهم واژه‌ها و اصطلاحات انگلیسی مورد نیاز رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی و درک مفاهیم و بهره‌گیری از کتب و مجلات علمی مرتبط با رشته نیاز به یادگیری زبان انگلیسی است. این درس با هدف آشنایی دانشجویان با فنون ترجمه، نگارش و خواندن متون تخصصی رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی ارائه شده است.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- آشنایی با فنون ترجمه مقالات علمی
- آشنایی با فنون نگارش مقالات علمی
- آشنایی با فنون خواندن مقالات علمی
- آشنایی با اصطلاحات و لغات کلیدی حوزه بهداشت و درمان

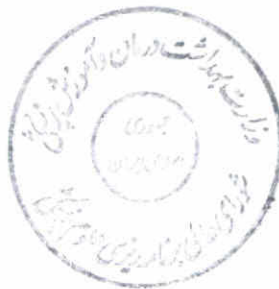
منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- کتب تخصصی مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
- مجلات علمی - پژوهشی داخلی و خارجی به زبان انگلیسی
- پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر و فیلم‌های آموزشی حوزه مدیریت بهداشت و درمان به زبان انگلیسی
- جدیدترین مقالات در مجلات تخصصی مدیریت
- Faramarz Armillary, Ali Kashtkaran, Seyed Samad Sajjadi, Mansureh Tootoonchi. Special English for the Students of Health Care Management (1) and (2). Tehran: SAMT Publication,
- Annie Phillips. Healthcare Management Dictionary. Oxon: Radcliffe Medical Press Ltd,
- Kieran Walshe, Judith Smith. Healthcare Management. 2end Ed. London: Open University Press,
- Stephen Bailey. Academic Writing: A Handbook for International Students - Stephen Bailey.

- Trisha Greenhalgh. How to Read a Paper: The Basics of Evidence-Based Medicine. 4th Ed. Oxford: John Wiley & Sons

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۴۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪

کد درس: ۰۶

نام درس: سازمان و مدیریت بیمارستان

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با فرآیندها و نحوه انجام فعالیت‌ها در بیمارستان و نحوه کارکرد صحیح بیمارستان‌ها و نظام شبکه براساس اصول علم مدیریت

شرح درس:

در این درس، دانشجویان ضمن آشنایی با مشخصات بخش‌های بالینی و پشتیبانی و تشخیصی بیمارستان، با فرآیندهای بین بخشی و برون بخشی بیمارستان آشنا می‌گردند به نحوی که در خاتمه توانایی لازم برای اداره بخشهای عملیاتی بیمارستانی و همچنین شبکه‌ها و مراکز بهداشتی را کسب نمایند.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- اهداف شکل‌گیری بیمارستان‌ها و شناخت فرآیندهای مراقبت‌های بهداشتی و درمانی
- نمودار سازمانی و شرح وظایف کارکنان و واحدها در بیمارستان‌ها
- شرح وظایف و نحوه عملکرد واحدهای ارائه دهنده خدمات پزشکی و پرستاری
- شرح وظایف و نحوه عملکرد واحدهای تشخیص-درمانی
- شرح وظایف و نحوه عملکرد واحدهای اداری، مالی و پشتیبانی
- سیستم اطلاعات بیمارستان
- سیستم‌های پشتیبان تصمیم‌گیری بالینی
- شاخص‌های ایمنی بیمار
- راهکارهای ارتقای کیفیت در بیمارستان و فرآیندهای مربوط به ارزیابی عملکرد نظیر اعتباربخشی
- کمیته‌های بیمارستانی و نحوه انجام فعالیت و شرح وظایف آنها
- شناخت انواع مکاتبات اداری
- اصول عمومی و فنی مکاتبات اداری
- روش نوشتن نامه اداری استاندارد
- اصول مدیریت بحران در حوادث و بلایا
- استانداردهای بیمارستانی
- نظام شبکه‌های بهداشتی و درمانی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- دکتر محمد عرب و همکاران، بیمارستان چه نوع سازمانی است و چگونه کار می‌کند؟ انتشارات جهاد دانشگاهی
- فرانسیس سی ام، مدیریت بیمارستان، ترجمه علی کبریایی،
- صفرپور، ابوالفضل، اصول مکاتبات و گزارش‌های اداری، انتشارات پردیس.
- محسنی احمد، آقامرادی مهدی، آیین نگارش و ویرایش مکاتبات اداری،
- محمدرضا شایگان، قاسم مشارموحد، معرفی و اصول اجرای سیستم‌های اطلاعات بهداشتی و بیمارستانی، انتشارات سخن گستر.
- دکتر محمود بیگلر، دکتر پریسا پویای قلی زاده، مدیریت بحران رویکردی نوین در مدیریت منابع انسانی در بیمارستان‌ها، انتشارات سید محمود اخوت
- استانداردهای بیمارستان: برگرفته از استانداردهای بین‌المللی اعتباربخشی بیمارستانها، دکتر حسین درگاهی، انتشارات موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران
- Sharon B. Buchbinder, Nancy H. Shanks, Introduction to Health Care Management.
- Lawrence F. Wolper, Health Care Administration: Managing Organized Delivery Systems.
- Charles R. McConnell, Hospitals and Health Systems What They Are and How They Work.
- Joydeep Das Gupta, Hospital Administration and Management a Comprehensive Guide.

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۰۷

نام درس: سیستم‌های اطلاع رسانی پزشکی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

هدف کلی درس:

دانشجو باید در پایان این درس بتواند با موتورهای جستجوگر و نقش پنج نرم افزار اسپایدر(عنکبوت)، کرول(خزنده)، ایندکسر(بایگانی کننده)، دیتابیس(بانک اطلاعاتی) و رنکر(رتبه بندی کننده)، در آنها آشنا شود. بتواند تفاوت و توانایی این نرم افزارها را در چند موتور جستجوگر Bing, Yahoo, google و .. شناخته و با هم مقایسه کند. همچنین ضمن آشنایی با چند موتور جستجوگر Meta Search engine بتواند با روش‌ها، جستجو و عوامل مؤثر بر آن، جستجوی پیشرفته، سیستم بولین Boolean operators خطاهای موجود در کوتاهی کلمات کلیدی (Truncation) مانند asterisk کاربرد پرانتزها و تاثیر متقابل کلمات کلیدی بر نتایج جستجو، آشنا شود. دانشجو باید به امکانات موجود در نرم افزارهای مرتبط با اینترنت Explorer, Mozilla firefox, Google chrome آشنا شود. از دیگر اهداف این درس آشنا شدن دانشجو با سرویس کتابخانه‌ی دانشگاه محل تحصیل است. آگاهی دانشجو به بانک‌های اطلاعاتی و ناشرین مرتبط با علوم بهداشتی و پزشکی، سایت‌های مهم در علوم بهداشتی و پزشکی بخصوص PubMed, Cochrane معیارهای سنجش مقالات (مانند Citations)، مجلات (Impactfactor) و نویسندگان (H-index) و یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع Reference manager الزامی است.

شرح درس:

در این درس دانشجو با روش‌های جستجوی علمی، مشکلات جستجو در اینترنت و فایق آمدن بر آنها آموزش خواهد دید. با مفاهیم سنجش مقالات، مجلات و جستجو در بعضی از سایت‌های ناشرین مهم آشنا خواهد شد. بدین ترتیب دانشجو قادر خواهد شد جستجوی سازماندهی شده‌ای از مرورگرها و بانک‌های اطلاعاتی داشته باشد. در نهایت دانشجو قادر به ایجاد کتابخانه اختصاصی توسط یکی از نرم افزارهای مدیریت منابع خواهد شد تا براساس آن مجموع منابع مورد نیاز خود را برای نگارش پایا نامه، مقالات و گزارشات تهیه نماید.

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری - ۱۷ ساعت عملی)

- آشنایی با موتورهای جستجوگر عمومی، تفاوت آنها و مقایسه چند موتور جستجوگر با هم از نظر جستجوی یکسان (کار عملی: انجام انفرادی جستجوی پیشرفته، جستجو بولین Not, Or, And در جستجوگر PubMed در کلاس)
- آشنایی با نقش پنج نرم افزار اسپایدر(عنکبوت)، کرول(خزنده)، ایندکسر(بایگانی کننده)، دیتابیس(بانک اطلاعاتی) و رنکر(رتبه بندی کننده)، در هر موتور جستجوگر

- آشنایی با مرورگرهای Internet Explorer, Mozilla firefox, Google chrome و امکانات آنها (کار عملی: مرتب کردن و ذخیره Favorite در فلاش دیسک)
- آشنایی با سرویس‌های موجود در کتابخانه دانشگاه محل تحصیل شامل دسترسی به مجلات داخلی و خارجی و نرم افزار جامع
- آشنایی با ناشرین مانند Elsevier, EBSCO, Wiley, Springer
- آشنایی با بانک‌ها و منابع اطلاعاتی Web of Science, Science, Scopus, proQuest, Biological Abstract و ...
- آشنایی با پایگاه‌های استنادی
- آشنایی با بانک جامع مقالات پزشکی Medlib, Iranmedex, Irandoc و ...
- روش‌های جستجو از طریق سرعنوان‌های موضوعی پزشکی (MeSH)
- آشنایی با معیارهای سنجش مقالات (مانند Citation), سنجش مجلات (Impact factor) و سنجش نویسندگان (H-index) در بانک‌های اطلاعات زیربیط
- آشنایی با کاربرد DOI
- آشنایی با PubMed و مجموعه‌ای از مقالات بانک اطلاعاتی مدلاین، بانک ژن، نرم افزارهای آنلاین موجود در آن
- آشنایی با نرم افزار EndNote و ایجاد یک کتابخانه شخصی از منابع بطور عملی

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- حسن زاده، م. نویدی، منابع اطلاعاتی در حوزه ی علوم پزشکی و سلامت. تهران
- عاصمی، ع. بهارلو، غ. دستیابی به اطلاعات در محیط دیجیتال: از تئوری تا عمل. تهران.
- بیهقی، هادی، رجب نژاد مریم. جستجو در منابع پزشکی. مرکز تعالی دانشگاه شهید بهشتی.
- www.medlib.ir
- www.proquest.com
- www.ncbi.nlm.nih.gov

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۵٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام کار کلاسی ۱۵٪

کد درس: ۰۸

نام درس: مبانی اخلاق و حقوق در نظام سلامت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنایی با مقررات و قوانین حاکم بر نظام سلامت و ضوابط حاکم بر بیمارستان

شرح درس: در این درس دانشجویان با حقوق و انواع قوانین و مقررات ناظر بر نظام سلامت، روابط کار بین پزشکان، پرستاران و سایر کارکنان، اخلاق بالینی و پزشکی، اخذ رضایت و براءت و منشور حقوق بیمار آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب (۳۴ ساعت نظری):

- تعریف حقوق و انواع آن
- تعریف نظام حقوقی
- انواع نظام‌های حقوقی
- اخلاق پزشکی
- تاریخچه اخلاق پزشکی و حقوق بیمار در ایران و جهان
- رضایت و براءت
- رازداری و حفظ اسرار بیمار
- منشور حقوق بیمار
- منشور حقوق بیمار در ایران
- موازن حقوقی پزشکان و پرستاران در ارائه خدمات به بیماران
- انواع جرائم پزشکی و دارویی
- خطا و قصور پزشکی
- اخلاق در سلامت الکترونیک
- حقوق بیمار در سلامت الکترونیک

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

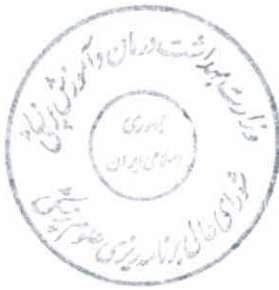
- اسلامی تبار، شهریار، حقوق پزشکی. موسسه فرهنگی انتشار، تهران.
- Professor George J. Annas J.D. M.P.H. The Rights of Patients, Third Edition: The authoritative ACLU guide to patient rights, Southern Illinois University Press

- Alice G. Gosfield, Health Law Handbook, 2020 ed. (Health Law Series), Clark Boardman Callaghan
- David Clarke, Law, regulation and strategizing for health, WHO

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۰۹

نام درس: مبانی اقتصاد خرد و کلان

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنائی با مفاهیم اولیه و مسائل بنیادی اقتصاد خرد و کلان
- افزایش قدرت تحلیل پدیده‌های اقتصادی و بالا بردن مهارت تصمیم‌گیری

شرح درس:

دانشجویان در این درس با پدیده محدودیت منابع و عوامل تولید در مقابل نیازهای نامحدود بشری و در نتیجه ضرورت اختصاص بهینه عوامل تولید و منابع، کاربردهای اقتصاد خرد در فهم، تحلیل و مدلسازی بهتر مسائل مدیریتی و همچنین سیاست‌ها پولی و مالی و تاثیر آنها در بازار آشنا می‌شوند.

رنوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف علم اقتصاد
- عرضه، تقاضا و تعادل در بازار
- نظریه رفتار مصرف‌کننده
- درآمد و اثرات جانشینی
- تولید
- هزینه
- رقابت کامل
- مداخله در بازار و اثرات رفاهی
- انحصارگر
- تبعیض قیمت
- انواع کالاها
- انواع بازار
- جریان و چرخه درآمدی
- عرضه کل و تقاضای کل
- مدیریت اقتصاد
- سیاست‌های مالی و امور مالی دولت

- پول، بانکداری و نرخ بهره
- سیاست‌های پولی
- رشد اقتصادی و اقتصاد سمت عرضه
- تورم
- بیکاری و اشتغال
- نرخ ارز
- نیروهای بازار و مدیریت اقتصاد کلان

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- سالواتوره، دومینیک، تئوری و مسائل اقتصاد خرد. ترجمه حمیدرضا ارباب
- بایلاس ریچارد، نظریه اقتصاد خرد، ترجمه حسین راغفر
- منکیو، گریگوری، «اقتصاد کلان»، ترجمه حمیدرضا ارباب
- یوسف فرجی، اقتصاد خرد

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۱۰

نام درس: مبانی مدیریت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: آشنا کردن دانشجویان با مفاهیم کلی مدیریت و کاربرد اصول مدیریت در رابطه با نیازهای جامعه و نظام سلامت

شرح درس: این درس مروری بر اصول مدیریت با تاکید بر چهار وظیفه اصلی مدیر شامل برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل دارد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعاریف و مفاهیم سازمان و مدیریت
- نظریه‌های سازمان و مدیریت
- مبانی برنامه‌ریزی
- تصمیم‌گیری و حل مسئله
- عناصر و مفاهیم سازماندهی
- مدیریت منابع انسانی
- مبانی رهبری
- هدایت از طریق انگیزش
- هدایت از طریق ارتباطات
- مبانی کنترل

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- رضائیان، علی. «مبانی سازمان و مدیریت»، انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). تهران.
- ایران نژاد پاریزی، مهدی، ساسان گهر، پرویز، «سازمان و مدیریت از تئوری تا عمل»، انتشارات موسسه بانکداری ایران، تهران.
- استیفن پی رابینز، مبانی مدیریت، ترجمه محمد اعرابی، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۱۱

نام درس: مدیریت ارتباطات در سلامت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی با روابط داخلی و خارجی بیمارستان

- آشنایی دانشجویان با روابط انسانی (بین کارکنان)، روابط فیزیکی (ساختاری) و روابط سازمانی بیمارستان‌ها (با سایر ارگان‌ها) است.

شرح درس: وجود سازمان وابسته به ارتباطات است و هر مدیری معمولاً بیشتر وقت خود را صرف برقرار کردن ارتباط می‌کند. لذا نیاز است که دانشجویان با مفاهیم کلیدی ارتباطات سازمانی، نقش و اهمیت ارتباطات در نظام سلامت و مدل‌ها و شبکه‌های ارتباطات سازمانی آشنا شوند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفاهیم کلیدی ارتباطات سازمانی
- نقش و اهمیت ارتباطات در نظام سلامت
- مدل‌ها و شبکه‌های ارتباطات سازمانی (بیمارستان‌های آموزشی با سازمانهای بالادست، بیمارستان‌های آموزشی با پزشکان و ارائه دهندگان خصوصی و ...)
- شبکه‌های ارتباطی در سازمان‌های بهداشتی و درمانی
- ارتباطات گروهی و عملکرد گروه
- چگونگی ارتباط بیمارستان‌ها با یکدیگر و راهکارهای ارتقاء آن
- ارتباط بیمارستان با سازمان‌های بیمه‌ای، موانع ارتباطی و راهکارها
- ارتباط بیمارستان با سازمان‌های دولتی و راهکارهای بهبود آن
- ارتباط بیمارستان با گروه‌های مدنی، خیریه و سازمان‌های غیردولتی و راهکارهای بهبود آن
- ارتباط بیمارستان با شرکت‌ها (برون سپاری) و ملاحظات آن
- روابط درونی بین واحدهای بیمارستان

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- Darley, Mark. "Managing communication in health care". Bailliere tindall, US.
- Renata Schiavo. Health Communication: From Theory to Practice. Jossey – bass publisher.

- Rick Iedema, Donella Piper, Marie Manidis. Communicating Quality and Safety in Health Care. Cambridge university press.
- Gwen Van Servellen. Communication Skills for the Health Care Professional: Concepts, Practice and evidence. Jones and Bartlett publishers.
- Robert Stolt. Communication Management in Hospitals. Grin verlag.

شیوه ارزشیابی دانشجو

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪

کد درس: ۱۲

نام درس: مدیریت پروژه در نظام سلامت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان با تعاریف و مفاهیم پروژه و چگونگی تشخیص آن از موارد دیگر، فعالیتهای خروجی و انواع شبکه‌ها، برنامه ریزی پروژه و انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل کنترل پروژه شامل کنترل منابع، هزینه و زمان و نحوه استفاده از نرم افزارهای کاربردی برنامه ریزی و کنترل پروژه آشنا خواهند شد.

شرح درس:

در این درس تعاریف و مفاهیم اساسی قراردادهای، پروژه‌ها، ساختار شکست کار، شبکه‌ها، روشهای انجام پروژه، محاسبات زمانبندی پروژه، شناوری‌های فعالیت‌های پروژه، چگونگی محاسبه و تحلیل درصد پیشرفت فعالیت‌ها و درصد پیشرفت کل پروژه، کنترل و تخصیص منابع، کنترل هزینه و زمان پروژه به تفصیل شرح داده می‌شود. همچنین برنامه‌های کامپیوتری متداول در مدیریت و کنترل پروژه توضیح داده خواهد شد.

رئوس مطالب: (۲۴ ساعت نظری)

- تعاریف و مشخصه‌های پروژه
- مفهوم پروژه و مدیریت پروژه
- چرخه زندگی پروژه و مدیریت فرایندهای یک پروژه
- مراحل انجام یک پروژه و چگونگی کنترل آنها
- مؤلفه‌ها و اجزاء پروژه‌ها
- تجزیه پروژه به فعالیت‌ها
- طرح ریزی مراحل، تعریف فعالیت‌ها و تخمین زمان انجام فعالیت‌های یک پروژه
- مدیریت زمان و هزینه پروژه
- فن‌های برنامه ریزی و کنترل پروژه؛ روش مسیر بحرانی، گانت چارت، پرت و گرت
- محاسبه درصد پیشرفت و درصد فعالیت‌های پروژه، مدیریت ارزش افزوده
- ارزیابی کیفیت پروژه
- معرفی نرم افزارهای کنترل پروژه

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- بیفرت بی لانگست؛ مترجمین: بهرامی، محمدامین؛ امیراسماعیلی، محمدرضا؛ رنجبر عزت آبادی، محمد. مدیریت برنامه‌ها و پروژه‌های سلامت. انتشارات علمی سنا.
- بهزاد دمازی، اصول و فنون مدیریت پروژه در نظام سلامت،
- Judith Dwyer, Pauline Stanton, Valerie Thiessen. Project Management in Health and Community Services.
- David Shirley. Project Management for Healthcare. Taylor and Francis group.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪

کد درس: ۱۳

نام درس: مدیریت دارو و تجهیزات پزشکی

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی دانشجویان با مفاهیم اقتصاد دارو و مدیریت بهینه تهیه و توزیع دارو در سطح کلان
- شناسایی دستگاه‌ها و تجهیزات پزشکی، نحوه عملکرد و کار آنها
- آشنایی با نحوه نگهداری و سرویس‌های دوره‌ای و پیشگیرانه تجهیزات پزشکی

شرح درس:

این درس به منظور آشنایی دانشجویان با مفاهیم مدیریت در صنعت و تجارت دارو، سیاست‌های ملی دارویی، بازار دارو و مدیریت آن، مبانی زنجیره تامین دارو و همچنین مدیریت بیمارستانی تجهیزات پزشکی و آشنایی با تجهیزات پرکاربرد در بیمارستان طرح ریزی شده‌است.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- آشنایی با مفاهیم مدیریت در صنعت و تجارت دارو
- بازار سلامت و نقش دارو در آن
- سیاست‌های ملی دارویی
- بازار دارو و مدیریت آن
- مبانی زنجیره تامین دارو
- دارو در بازارهای داخلی و جهانی
- اصول بازاریابی در داروسازی
- ارزشیابی اقتصادی در صنعت دارو
- مدیریت بیمارستانی تجهیزات
- تجهیزات و ملزومات داروخانه‌ای
- ملزومات مصرفی عمومی و تخصصی به تفکیک رشته‌های بالینی
- آشنایی با تجهیزات پرکاربرد در بیمارستان
- اعلام نیاز و اولویت بندی درخواست کالا و تجهیزات پزشکی
- عوامل مؤثر در کارشناسی و انتخاب تجهیزات پزشکی
- فن اوری اطلاعات در مدیریت خرید تجهیزات پزشکی

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- نصیری ناصر، نصیری منصور، کبریایی زاده عباس. «اصول، مبانی و فنون مدیریت در داروسازی با رویکرد به صنایع داروسازی».
- جعفر باباپور، عباس کبریایی زاده. «مدیریت و اقتصاد داروخانه».
- دیمیتریس دوگراماتزیس. «بازاریابی دارو رویکرد کاربردی». مترجمین: امین اسداللهی، جواد قربانی، محمد آقایی.
- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. سازمان غذا و دارو. کتاب «سیاست ملی دارویی جمهوری اسلامی ایران».
- دکتر محمود بیگلر، دکتر سید رضا اعظمی، مهندس شهریار ارسیلو؛ مدل کاربردی مدیریت خرید تجهیزات پزشکی و سیستم هوشمند کارشناسی خرید

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۱۴

نام درس: نظام‌های بهداشت و درمان ایران و جهان

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی و تحلیل دانشجویان در مورد نظام بهداشت و درمان و سازمان‌های بهداشتی و درمانی و شناخت سیاست‌ها، برنامه‌ها، اهداف و کارکردهای آن‌ها

شرح درس:

آشنایی با نظام‌های سلامت و تجربیات سایر کشور می‌تواند راهنمایی مناسب برای مدیران و سیاستگذاران حوزه سلامت باشد. با آگاهی از کارکردها و مشخصات نظام‌های سلامت سایر کشورها و اطلاع از فرآیندها، شاخص‌ها و عملکردهای نظام سلامت در شرایط مختلف می‌توان تصمیمات مناسبی را اتخاذ نمود. در این نیز دانشجویان با کارکردها، اهداف و نقاط ضعف و قوت نظام‌های بهداشت و درمان ایران و جهان آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- آشنائی و تحلیل اهداف، کارکردها و برنامه‌های نظام‌های سلامت در جهان
- آشنائی و تحلیل سیاست‌های کلی سلامت مصوب مجمع تشخیص مصلحت نظام و چشم انداز نظام سلامت کشور
- آشنائی و تحلیل سیاست‌ها، ماموریت‌ها و برنامه‌های توسعه در بخش سلامت
- آشنائی و تحلیل نظام سلامت ایران، اهداف، کارکردها و اهرم‌های کنترل در آن‌ها
- بررسی و تحلیل کارکردهای نظام سلامت در کشورهای مختلف
- آشنایی و تحلیل سازمان‌های بهداشتی و درمانی در ایران
- آشنایی و تحلیل با سازماندهی، ساختار و تشکیلات سازمان‌های بهداشتی و درمانی ایران
- آشنایی با مفاهیم و ابزارهای ارزیابی عملکرد نظام‌های سلامت در جهان
- بررسی تحلیل نقاط قوت و ضعف کارکردهای نظام سلامت در ایران و کشورهای مختلف

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در تدوین سیاست‌های کلی در بخش سلامت
- چشم انداز و قوانین برنامه‌های توسعه و سایر قوانین مربوط به سلامت مصوب مجلس شورای اسلامی
- آئین نامه‌ها و مصوبات دولت در حوزه سلامت

- برنامه و دستورالعمل‌های وزارت خانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی
- اصلاحات در نظام سلامت راهنمای عدالت و کارایی، جمعی از مولفین وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- سایت سازمان بهداشت جهانی و بانک جهانی
- Mossialos, Elias, et al. *international profiles of health care systems*. Canadian Agency for Drugs and Technologies in Health.
- Xiaoming Sun. *World Health Systems*. Wiley and son.
- Johnson, Carleen Stoskopf, Leiyu Shi. *Comparative Health Systems*. Jones & Bartlett publisher.
- Charles R. McConnell. *Hospitals and Health Systems*. Jones & Bartlett learning.
- Christian Aspalter, Kenny Teguh Pribadi, Robin Gauld. *Health Care Systems in Developing Countries in Asia*. Taylor and Francis group.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۱۵

نام درس: پژوهش عملیاتی و روش‌های کمی در مدیریت نظام سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف کلی این درس آشنایی دانشجویان با تکنیک‌های مختلف مدلسازی، حل مسأله و تصمیم‌گیری، با به کارگیری آنها در حوزه تصمیم‌گیری و مدیریت نظام سلامت است.

شرح درس:

آشنایی دانشجویان با شیوه‌های حل مسئله، تئوری تصمیم‌گیری، شرایط حاکم بر تصمیم‌گیری، انواع مدل‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری و کاربرد آنها نیز در این درس مد نظر است. علاوه بر این در پایان این دوره انتظار می‌رود دانشجویان بتوانند با یکی از نرم افزارهای موجود برای عملیاتی کردن مفاهیم آموخته شده کار کنند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- آشنایی با روش‌های تصمیم‌گیری و تعاریف آن
- آشنایی با برنامه ریزی خطی
- آشنایی با برنامه ریزی غیرخطی
- آشنایی با تئوری بازی‌ها
- آشنایی با روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه
- آشنایی با تحلیل پوششی داده‌ها
- آشنایی با تکنیک‌های اولویت‌بندی نظیر فرآیند تحلیل سلسله مراتبی و تاپسیس (تاپسیس فازی)، دیمتل، آنتروپی شانون
- آشنایی با روش‌های تصمیم‌گیری:
- تحلیل هزینه - درآمد
- تحلیل نقطه سر به سر
- ماتریس سود (ماتریس تصمیم‌گیری)
- ماتریس سود (ماتریس تصمیم‌گیری)
- تحلیل هزینه - اثربخشی و مطلوبیت
- تحلیل هزینه - منفعت
- روش درخت تصمیم‌گیری
- روش شبکه تصمیم‌گیری

- مدل مارکف
- نظریه بازی
- شبیه سازی رویداد گسسته
- مقدمه‌ای بر روش‌های تصمیم‌گیری مقداری در مدیریت بهداشت و درمان
- روشهای پیش بینی
- مدل‌های تصمیم‌گیری چند معیاره (AHP, TOPSIS, SAW) در سازمانهای بهداشتی و درمانی
- جانمایی مراکز بهداشتی و درمانی
- برنامه ریزی زمان ارائه خدمات
- اندازه‌گیری کارایی و بهره‌وری
- تخصیص بهینه منابع
- زنجیره تامین و مدیریت موجودی
- کنترل کیفیت
- مدل‌های صف و برنامه ریزی ظرفیت
- شبیه سازی
- به کارگیری یکی از نرم افزارهای مرتبط (WinQSB , LINDO , LINGO , GAMS Operations Research) (Software)

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- سیدعلی ترابی، میلاد باقرصاد، روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه یانگرشی کاربردی، انتشارات دانشگاه تهران
- مدل‌ها و نرم افزارهای تصمیم‌گیری چند شاخصه، دکتر مومنی و علیرضا شریفی سلیم، انتشارات مولفین
- تئوری فازی و کاربرد آن در تصمیم‌گیری، عادل آذر و همکاران، انتشارات اجتماع
- مهرگان محمدرضا، پژوهش عملیاتی: برنامه ریزی خطی و کاربردهای آن، انتشارات کتاب دانشگاهی
- مومنی منصور، باقرنیا ندا، نرم افزارهای تحقیق در عملیات، انتشارات مولف
- Chapman GB, Sonnenberg FA. Decision making in health care: theory, psychology, and applications: Cambridge University Press
- Reyna VF. A theory of medical decision making and health: fuzzy trace theory. Medical decision making.
- Ozcan YA. Quantitative methods in health care management: techniques and applications. John Wiley & Sons; Latest edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و مشارکت در بحث‌های کلاسی ۲۰٪
- آزمون میان ترم یا انجام تکلیف کلاسی ۳۰٪
- آزمون پایانی ۵۰٪

کد درس: ۱۶

نام درس: تحلیل برنامه‌ها و عملکرد نظام سلامت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

تحلیل سیاست‌ها، برنامه‌ها، ساختار، وظایف و کارکردهای نظام سلامت ایران

شرح درس:

در این درس سیاست‌ها، برنامه‌ها، ساختار، اهداف و کارکردهای نظام سلامت ایران مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت. در این درس تحلیل ساختارهای کلی نظام سلامت کشور، سیاست‌های موجود در بخش سلامت در برنامه‌های توسعه و اصلاحات انجام شده در این زمینه نظیر طرح تحول نظام سلامت و برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع انجام خواهد شد. دانشجوی در این درس باید بتواند سیاست‌ها و برنامه‌های نظام سلامت کشور را تحلیل نماید و برای بهتر شدن آن پیشنهادات کاربردی ارائه نماید. این درس می‌تواند به صورت سمینار ارائه شود.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- آشنایی با مفاهیم سلامت، نظام سلامت و اهداف و کارکردهای نظام‌های سلامت
- تحلیل چشم انداز کلی جمهوری اسلامی ایران، تحلیل سیاست‌های مقام معظم رهبری در حوزه سلامت در سال ۱۳۹۳
- تحلیل مأموریت‌ها و برنامه‌های توسعه در بخش سلامت
- تحلیل اهداف نظام سلامت، کارکردها و اهرم‌های کنترل
- تحلیل و بررسی برنامه‌های نظام سلامت
- تحلیل نظام مراقبت‌های بهداشتی و درمانی در ایران (نظام شبکه: کلیات، نقاط قوت و ضعف)
- بررسی و تحلیل ساختار و تشکیلات نظام بهداشت و درمان ایران
- تحلیل نظام‌های بیمه‌ای سلامت در ایران
- تحلیل پوشش همگانی سلامت در ایران
- تحلیل مشارکت بخش دولتی و خصوصی در نظام بهداشت و درمان ایران
- تحلیل نظام‌های پرداخت به ارائه دهندگان
- تحلیل برنامه‌های جاری نظام سلامت (طرح تحول سلامت، اعتباربخشی و ...)
- شناخت و تحلیل مشکلات رایج نظام سلامت و راهکارهای حل آن

منابع اصلی درس: (آخرین چاپ)

- عرب محمد، کاووسی زهرا، روانگرد رامین، استوار رحیم. «نظام‌های بیمه سلامت»، انتشارات جهاد دانشگاهی
- احمدوند، علیرضا و همکاران. اصلاحات در نظام سلامت راهنمای عدالت و کارایی، نشر ابن سینای بزرگ،
- گزارشات سازمان بهداشت جهانی
- مجموعه دستورالعمل‌های اجرایی طرح تحول سلامت
- برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور
- سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در سلامت
- مجموعه انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۳۰٪
- انجام تکلیف کلاسی شامل بررسی یکی از برنامه‌های نظام سلامت، تحلیل آن و ارائه راهکارهای کاربردی برای بهینه‌تر شدن برنامه یا سیاست ۴۰٪
- آزمون پایانی ۳۰٪

کد درس: ۱۷

نام درس: روش تحقیق پیشرفته

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

- آشنایی با انواع روشهای پژوهش پرکاربرد در مدیریت نظام سلامت و کسب مهارت در انجام پژوهش‌های مربوطه
- معرفی مطالعات پژوهشی پیمایشی و کیفی به منظور فهم بهتر ارزش و اهداف این پژوهشها و کاربرد آنها برای پاسخگویی به انواع سؤالات پژوهشی در نظام سلامت
- بدست آوردن و تقویت دانش و مهارتهای علمی مورد نیاز به منظور طراحی، انجام و ارزیابی منتقدانه پژوهشهای پیمایشی و کیفی با استفاده از تکنیکهای مختلف جمع آوری و ترکیب (آنالیز) داده‌ها.

شرح درس: این درس به منظور یادگیری فلسفه و روش شناسی پژوهش علمی برای دانشجویان رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی طرح‌ریزی شده‌است. رؤس مطالب این درس بیشتر با هدف تقویت توانایی دانشجویان در انجام تحقیق ارائه شده‌است تا از این طریق بتوانند در انجام پایان نامه خود از این توانایی بهره ببرند. همچنین این درس به ارائه روشهای پژوهش پرکاربرد در رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی می‌پردازد. در این درس روش‌هایی مانند پژوهش‌های پیمایشی و کیفی که در مقاطع قبلی کمتر مورد توجه بوده‌اند مورد توجه قرار می‌گیرد. این درس می‌تواند به صورت سمینار ارائه شود.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- فلسفه دانش و روش پژوهش (هستی‌شناسی، شناخت‌شناسی، ارزشها، روش‌شناسی، زبان‌شناسی)
- انواع مطالعات پژوهشی، تفاوت مطالعات کمی و کیفی
- معرفی مطالعه پژوهشی پیمایشی (ویژگی‌های اصلی مطالعات پیمایشی)
- سؤالات پژوهشی متناسب با روش پژوهش پیمایشی
- طراحی مطالعه، نوشتن طرح پژوهشی و pilot کردن پروژه پژوهش پیمایشی
- استراتژیهای نمونه‌گیری در مطالعات پیمایشی
- تکنیکهای جمع‌آوری داده‌ها در مطالعات پیمایشی
- طراحی پرسشنامه در مطالعات پیمایشی
- میزان پاسخ (response rate) در مطالعات پیمایشی
- اعتبار و روائی، پایائی
- بررسی خطاهای موجود در داده‌ها و روش کاهش آنها

- تکنیک‌های ترکیب و آنالیز داده‌ها در مطالعات پیمایشی
- روش تحلیل سری زمانی ساده و منقطع
- آشنایی با تقویم پیمایش‌ها و پیمایش‌های ملی در ایران
- معرفی مطالعه پژوهشی کیفی، ریشه و خاستگاه مطالعات پژوهشی کیفی
- تفاوت مطالعات پژوهشی پیمایشی و کیفی
- انواع رویکردها در مطالعات کیفی (پدیده شناسی، GT، قوم شناسی، ...)
- طراحی مطالعه پژوهشی کیفی
- تکنیک‌های جمع آوری داده‌ها در مطالعات پژوهشی کیفی
- مشاهده، مصاحبه، گروه متمرکز
- روشهای اجماع در مطالعات (دلفی، گروه اسمی)
- تکنیک‌های تحلیل داده‌ها در مطالعات پژوهشی کیفی
- ترکیب روشهای پژوهشی پیمایشی و کیفی (مطالعات ترکیبی)
- ارزیابی منتقدانه مطالعات پژوهشی پیمایشی و کیفی
- مسائل اخلاقی در مطالعات پژوهشی پیمایشی و کیفی

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- عابد سعیدی ژیلا ، امیرعلی اکبری صدیقه. روش تحقیق در علوم پزشکی و بهداشت.
- ملک افضلی حسن، مجدزاده رضا، فتوحی اکبر، توکلی سامان. روش شناسی پژوهش‌های کاربردی در علوم پزشکی. تهران دانشگاه علوم پزشکی تهران، معاونت پژوهشی،
- تحقیق در سیستم‌های بهداشتی، سازمان جهانی بهداشت، ترجمه دکتر علی زعیم، انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- زابلی روح‌اله، بهادری محمدکریم، روش تحقیق جامع در مدیریت سلامت. تهران : دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج)،
- Bowling A and Ebrahim S (eds). Handbook of health research methods Open University Press, 2005
- Pope K, Mays N. Qualitative research in health care (4th edition) London: Blackwell Publishing, 2020
- Black N, Brazier J, Fitzpatrick R and Reeve B (eds) Health services research methods: A guide to best practice London: BMJ Publishing, 1998
- Allen P, Black N, Clarke A, Fulop N, Anderson, S (eds) Studying the organisation and delivery of health services: A reader London: Routledge, 2004
- Bernard, H. Russell (2006) Research Methods in Anthropology: Qualitative and Quantitative Approaches. 4 th Ed. Lanham, MD: Altamira .

-Creswell JW, Poth CN. Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. Sage publications; 2016.

شیوه ارزیابی دانشجوی:

- مشارکت فعال دانشجو ۱۰٪
- ارزیابی منتقدانه یک مقاله کیفی ۲۰٪
- نوشتن یک طرح پژوهشی پیمایشی ۳۰٪
- امتحان پایان دوره ۴۰٪

کد درس: ۱۸

نام درس: سیاستگذاری و اصلاحات نظام سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با سیاست‌ها و اصلاحات نظام سلامت ایران و سایر کشورها است. انتظار بر این است که دانشجویان با تشریح اصلاحات و سیاست‌های مهم نظام سلامت ایران و تشریح مصداق‌هایی از آنها در سایر کشورها بتوانند به درک درست و عمیقی از این اصلاحات سیاستی برسند.

شرح درس:

اصلاحات در نظام سلامت با تمرکز بر اهرم‌های کنترل آن بر پایه سیاست‌های اساسی نظام سلامت در هر کشور شکل می‌گیرد بنابراین مرور سیاست‌ها و اصلاحات بنیادین انجام گرفته در نظام سلامت ایران می‌تواند دانشجویان را با زمینه‌ها، فرآیند و محتوی این سیاست‌ها بیش از پیش آشنا کرده و موجبات آموختن بیشتر از این تجربیات برای تحلیل سیاست‌های گذشته و تحلیل برای سیاست‌های آتی فراهم آورد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف، مفاهیم و ضرورت سیاستگذاری و اصلاحات در نظام سلامت
- عناصر تحلیل سیاست
- مراحل سیاستگذاری
- اولویت بندی برای اصلاحات سیاستی در نظام سلامت
- عوامل مؤثر، بسیج منابع و نیروها بر اعمال اصلاحات
- ساختار نظام سلامت و سیاستگذاری در حوزه سلامت و مشکلات و تنگناها
- استفاده از شواهد در سیاستگذاری سلامت
- سیاستگذاری آگاه از شواهد (مفاهیم، ابزارها، کارکردها، ...)
- ترجمان دانش در سیاستگذاری (موانع، تسهیل‌کنندگان، ابزارها و مداخلات)
- تهیه خلاصه سیاستی و برگزاری گفت‌وگوهای سیاستی
- تغییرات کلان و بنیادی در سیاستها و ساختارهای نظام سلامت ایران
- ساخت اجتماعی و طرح سیاست‌های حوزه سلامت
- ارزش‌های در سیاستگذاری سلامت
- نقد و بررسی تجربه‌های اصلاحات در نظام سلامت کشور، تاریخچه، چرایی و چگونگی و پیامدها

- اصلاحات و سیاست‌های مهم نظام سلامت سایر کشورها (پوشش همگانی خدمات سلامت در تایلند، ترکیه، اجرای اصلاحات بیمارستانی در آمریکا، انگلیس و ...)
- سیاستها، آیین نامه‌ها و مقررات مرتبط با تامین مالی سلامت در ایران و سایر کشورها
- سیاستگذاری در توسعه منابع مالی، انسانی و سازمانی
- سیاست‌های اقتصادی در حوزه سلامت
- سیاستگذاری سلامت و اقتصاد کشور
- سیاستگذاری در سطوح مختلف حوزه سلامت
- اصلاحات و سیاست‌های نظام بیمارستانی کشور (خودگردانی، هیئت امنایی، هیئت مدیره‌ف شرکتي و ...)
- اصلاحات و سیاست‌های نظام آموزشی کشور (ادغام و انتزاع آموزش پزشکی و نظام ارائه خدمات)
- اصلاحات و سیاست‌های نظام ارائه خدمات سلامت کشور (مراقبت‌های سلامت اولیه، شرکت‌های تعاونی ارائه خدمات بهداشتی درمانی، مجتمع‌های سلامت، برنامه پزشک خانواده شهری و روستایی، طرح تحول سلامت و ...)
- اصلاحات و سیاست‌های نظام بیمه‌ای کشور مانند بیمه خویش فرما و بیمه‌های خاص، بیمه سلامت همگانی، ادغام صندوق‌های بیمه‌ای، بیمه بستری شهری و بیمه روستاییان

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- تکیان، امیرحسین و همکاران. کتاب مرجع سیاستگذاری سلامت در ایران، تهران: اندیشکده حکمرانی خوب سلامت، ۱۳۹۹.
- مقالات مرتبط با سیاست‌های و اصلاحات نظام سلامت ایران
- تصمیم‌های سیاستی برای پوشش همگانی سلامت، لیلا دشمن گیر، علی فخری
- استفاده از شواهد در تصمیم‌های نظام سلامت، لیلا دشمن گیر، سیدرضا مجد زاده، حکیمه مصطفوی
- برنامه‌های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور
- Marc Roberts, William Hsiao, Peter Berman, and Michael Reich "Getting Health Reform Right: A Guide to Improving Performance and Equity"

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- ۲۰٪ حضور در کلاس و انجام تکالیف در زمان مقرر
- ۴۰٪ کار عملی (انجام پروژه واقعی در نظام سلامت از طریق حضور و بازدید از مراکز تدوین سیاست‌های نظام سلامت از جمله وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی، شورای عالی سلامت و امنیت غذایی استان‌ها و کشور، سازمان‌های بیمه گر سلامت شامل تامین اجتماعی، نیروهای مسلح، کمیته امداد، بیمه سلامت ایران و ذینفعان بیرونی بخش سلامت در سطوح ملی و محلی و ارائه آن)
- ۴۰ درصد آزمون تکوینی و پایانی (در طول و پایان دوره)

کد درس: ۱۹

نام درس: مدیریت زنجیره تامین در نظام سلامت

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: هدف از این درس آشنایی دانشجویان با خدمات پشتیبانی ارائه شده در واحدهای نظام سلامت و تحلیل آن است.

شرح درس:

مدیریت زنجیره تامین به منظور تأمین جریان مواد با هزینه و زمان مطلوب، در کشورهای در حال توسعه از اهمیت زیادی برخوردار است. زنجیره تامین می‌تواند به صورت جریان کالاها، خدمات و اطلاعات از مواد اولیه شروع شده و در نهایت به مصرف کننده نهایی برسد. تضمین موفقیت در ارائه خدمات مطلوب آموزشی، بهداشتی و درمانی در نظام سلامت مستلزم وجود سیستم کارآمد و مؤثر خدمات پشتیبانی در واحدهای ارائه کننده خدمات است. دانشجویان برای اینکه بتوانند در طراحی و اجرای مؤثر نظام ارائه خدمات پشتیبانی، توانمندی‌های لازم را کسب نموده و آن را مدیریت نمایند، لازم است سیستم ارائه خدمات پشتیبانی را شناخته و تحلیل درستی نسبت به عملکرد آن داشته باشند. مدیریت زنجیره تامین، همکاری بین بخشی، انواع قراردادهای خرید راهبردی، رقابت، شناخت موازین حقوقی و قانونی، مدیریت بحران و ... از جمله این خدمات است. این درس به صورت سه واحد نظری ارائه خواهد شد.

رئوس مطالب (۵۱ ساعت نظری):

- تحلیل دیدگاه‌ها، تعاریف و مفاهیم زنجیره تامین خدمات در نظام سلامت.
- شناسایی عوامل مؤثر بر زنجیره تامین خدمات در بیمارستان‌های کشور
- شناخت مشکلات کلی در یک زنجیره تامین کالا و خدمت در نظام سلامت و آرایه راه حل‌های بهبود
- شناخت استراتژی‌های بهبود و اصول اساسی زنجیره تامین ناب در بیمارستان
- شناخت اتلاف‌های هفت گانه در زنجیره تامین بیمارستان و راهکارهای کاهش یا حذف این اتلاف‌ها
- شناخت سیستم‌های تمرکز و کراس داک در زنجیره تامین خدمات سلامت
- شناخت سطح بندی خدمات سلامت و مدیریت تامین خدمات و زنجیره ارزش خدمات سلامت
- کنترل موجودی در بیمارستان‌ها و تحلیل و محاسبه نقطه سفارش اقتصادی
- مدیریت موجودی‌ها در بیمارستان و استفاده از سیستم‌های نوین RFID و
- طبقه بندی موجودی در بیمارستان بر اساس سیستم ABC
- شناخت انواع خرید در بیمارستان، سیستم خرید و اصول انجام یک خرید موفق در بیمارستان

- رویکرد سازمان جهانی بهداشت در خرید راهبردی
- جایگاه مصرف کننده در خرید راهبردی
- نقش بازار و رقابت در خرید راهبردی
- جایگاه خریداران در خرید راهبردی
- یادگیری و تحلیل قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
- یادگیری و تحلیل آیین نامه مالی معاملاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی
- یادگیری و تحلیل قانون مدیریت خدمات کشوری
- یادگیری و تحلیل قوانین مربوط به معاملات کوچک، متوسط و بزرگ
- یادگیری و تحلیل قوانین و اصول مربوط به مناقصه و مزایده
- موازین و امور حقوقی
- برون سپاری و انواع آن
- ساختار کلی قراردادها
- انواع قراردادها
- نظارت و کنترل قراردادها
- آشنایی با قوانین مربوط به پسماندهای بیمارستانی
- شناخت فرایندها و قوانین بیمارستانی

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- (۱) مولف: هوکی مین، ترجمه: عفت جبارپور، میرسامان پیشوایی؛ مدیریت زنجیره تامین مراقبت سلامت (اصول و مفاهیم اساسی)؛ انتشارات کتاب ریرا
- (۲) پیوند باستانی، سیدمصطفی حکیمزاده، حسین زارع، رحمت‌الله حافظی، عزیز رضاپور؛ خرید راهبردی خدمات سلامت: ادبیات و مبانی نظری، مطالعات تطبیقی (جلد ۱)؛ انتشارات شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- (۳) مقالات مرتبط با خرید راهبردی در نظام سلامت
- (۴) مقالات مرتبط با برونسپاری در نظام سلامت
- (۵) فرید ابوالحسنی، ابوالفضل قنبری هفت چشمه، محمدرضا سلمانی ندوشن؛ برون سپاری خدمات سلامتی،
- (۶) آیین نامه مالی معاملاتی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور
- (۷) آیین‌نامه اداری استخدامی و تشکیلاتی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور
- (۸) آیین نامه اداری استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیر هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور

۹) آیین نامه ساختار و تشکیلات دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و موسسات وابسته به وزارت بهداشت

۱۰) شیوه نامه ارزیابی، انتخاب و انتصاب مدیران حرفه‌ای دانشگاه و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

۱۱) طرح طبقه بندی مشاغل دانشگاه و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

۱۲) دستورالعمل ضمانت نامه‌ها و انواع تضمین‌های معتبر

۱۳) دستورالعمل پیش‌پرداخت و علی‌الحساب

14) Christopher J. O'Connor, Lee H. Perlman, The Healthcare Supply Chain: Best Practices for Operating at the Intersection of Cost, Quality, and Outcomes; Publisher: GNYHA Ventures, Inc

15) Evelyn C. Brown and John F. Kros; Health Care Operations and Supply Chain Management: Operations, Planning, and Control;

16) Christopher J. O'Connor, Lee H. Perlman; Healthcare Supply Chain: At the Intersection of Cost, Quality, and Outcomes;

شیوه ارزیابی دانشجوی:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون میان دوره یا انجام تکلیف کلاسی ۳۰٪
- آزمون پایانی ۶۰٪

کد درس: ۲۰

نام درس: مدیریت مالی و بودجه در نظام سلامت

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس: افزایش دانش مدیریت مالی و شناخت مفاهیم مالی و بودجه در زمینه مراقبت‌های سلامت

شرح درس: امروزه اطلاعات مالی اهمیت ویژه‌ای در نظام سلامت دارند، چرا که اکثر تصمیمات مدیران سازمان‌ها مستقیماً آثار و پیامدهای مالی داشته و یا به طور غیر مستقیم وضعیت مالی سازمان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این درس با هدف افزایش دانش مدیریت مالی و آشنایی با مفاهیم مالی در زمینه مراقبت‌های سلامت به دانشجویان ارائه می‌شود تا بتوانند تصمیمات مالی درستی اتخاذ نمایند. همچنین در این درس دانشجویان ضمن مرور مفاهیم بودجه و فرایند آن با ارایه مثال‌ها و سناریوهای واقعی از نظام سلامت ایران ساخت و نگرش عمیق‌تری پیدا خواهند گرفت. همچنین دانشجویان با استفاده از چارچوب‌های معتبر، نظام تامین مالی ایران را ارزیابی کرده و گزارش تحلیلی خود را ارایه می‌دهند. در قسمت عملی دانشجو از طریق حضور در یکی از واحدهای مالی دانشگاه علوم پزشکی و سازمان‌های تابعه، توان مدیریتی خود را در زمینه امور مالی و بودجه ریزی افزایش می‌دهد.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- درک مدیریت هزینه مبتنی بر فعالیت پزشکی
- فرآیندهای ناب مواد بیمارستانی
- مدیریت و بهبود فرآیند چرخه درآمد بیمارستان
- ویژگی‌های مالی و بالینی سیستم‌های اطلاعاتی بیمارستان
- معیارهای حسابرسی و ممیزی داخلی سیستم‌های اطلاعاتی بیمارستان
- فرایند بودجه ریزی در نظام سلامت ایران (کشور، وزارت خانه، بیمه‌ها، دانشگاهها)
- فصول، برنامه‌ها، منابع، مخارج حوزه سلامت در قانون بودجه ایران
- تشریح تامین مالی و کارکردهای آن (ارائه شواهد از ایران و جهان و غیره)
- معیارها و شاخص تامین مالی، معیارهای و شاخص‌های مرتبط با هر کارکرد
- طرح‌های تامین مالی (شناخت، ارزیابی و نقد و بررسی و ارائه شواهد)
- نقش تولیت (Stewardship) در تامین مالی سلامت
- خرید راهبردی در تامین مالی و بازپرداخت به ارائه‌کنندگان
- چهارچوب‌های مفهومی تامین مالی
- تحلیل سیاستها و اسناد تامین مالی در ایران
- اصلاحات در تامین مالی (روشها، ملاحظات، هدف گذاریها و غیره)

- بررسی شاخص‌های گزارش شده سازمان جهانی بهداشت در پروفایل تامین مالی کشورهای مختلف براساس نظام ارائه خدمات سلامت
- تخصیص منابع و ابعاد مختلف آن
- انواع تخصیص منابع براساس بودجه ریزی

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- قوانین بودجه سنواتی
- سیاست‌های کلی نظام سلامت
- برنامه‌های وزرا و برنامه‌های مصوب حوزه سلامت
- مقالات مرتبط با چهارچوب‌های تامین مالی و تحلیل تامین مالی سلامت
- مولفان: دیوید ادوارد مارکینکو، هوپ راشل هیتیکو؛ ترجمه: فرید عبادی فرد آذر و همکاران؛ راهبردهای مدیریت مالی برای بیمارستان‌ها و سازمان‌های بهداشتی درمانی؛ انتشارات آرون
- رضاپور عزیز، عبادی فرد آذر فرید. «مدیریت مالی در مراقبت سلامت و بیمارستان». انتشارات عبادی فرد.
- مهدی مختاری‌پیام، علی سرابی‌آسیابر، عزیز رضاپور، بودجه در نظام سلامت، انتشارات آرون.
- فرید عبادی فرد آذر، عزیز رضاپور، زینب فروغی، راضیه فلاح؛ آشنایی با مفاهیم تخصیص منابع در نظام سلامت؛ انتشارات آرون

- William N. Zelman, Michael J. McCue, Alan R. Millikan, Noah D. Glick. Financial Management of Health Care Organizations: An Introduction to Fundamental Tools, Concepts, and Applications.
- LC Gapenski, GH Pink. Understanding healthcare financial management.
- Cheryl Cashin, Health Financing Policy, The Macroeconomic, Fiscal, and Public Finance Context, International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank,
- Strengthening health financing systems in the Eastern Mediterranean Region towards universal health coverage. Cairo: WHO Regional Office for the Eastern Mediterranean;

شیوه ارزشیابی دانشجو

- حضور و شرکت فعال در کلاس و محل تعیین شده برای قسمت عملی ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۳۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۶۰٪

کد درس: ۲۱

نام درس: رهبری و مدیریت در نظام سلامت

پیش‌نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف اصلی این درس آشنا کردن دانشجویان مدیریت خدمات بهداشتی درمانی با مفاهیم کلی رهبری و مدیریت سازمانی و کاربرد آن در سازمان‌های بهداشتی و درمانی است تا با بهره‌برداری از آن‌ها بتوانند تعامل بهتری با گروه‌های حرفه‌ای در داخل سازمان و نیز سایر سازمان‌ها داشته باشند. انتظار می‌رود که دانشجویان با گذراندن این درس، آشنایی کافی با مفاهیم رهبری و کاربرد آن در بیمارستان‌ها و سایر ارکان نظام سلامت داشته باشند.

شرح درس:

رهبری گونه‌ای از مدیریت است که در دنیای امروزه بسیار درباره آن صحبت می‌شود زیرا تأثیر بسیار بالایی آن بر عملکرد سازمانی مشخص شده است. رهبری نیازمند خودشناسی و برنامه برای خودسازی است. همچنین به هوش هیجانی بالایی برای مهار هیجانات برای تعامل بهتر با دیگران نیاز دارد. در این درس دانشجویان با این مفاهیم و کاربرد سازمانی آن به‌ویژه در بیمارستان آشنا می‌شوند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفاهیم مدیریت و رهبری
- تئوری‌های مدیریت و رهبری
- سبک‌های رهبری و ساختار سازمان
- سبک‌های رهبری و عملکرد سازمان
- نگرش‌های وضعیتی به رهبری
- مدیریت زمان
- مدیریت تعارض
- کار تیمی
- رفتار سیاسی در سازمان
- مبانی مدیریت تغییر
- رهبری سازمانی در نظام سلامت
- رهبری بالینی
- حاکمیت و حکمرانی در نظام سلامت

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- دهقان نصیر، مدیریت راهبردی و رهبری مدرن بیمارستان‌ها و مراکز درمانی، انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه صنعتی خواجه‌نصیرالدین طوسی
- Barnard C. The nature of leadership. In Leadership: classical, contemporary, and critical approaches Grint K (ed) 89-111. Oxford: Oxford University Press. last edition
- Grint K. Leadership: classical, contemporary, and critical approaches. Oxford: Oxford University Press. last edition
- Mullins LJ. The nature of leadership. In Management and organisational behaviour Mullins LJ (ed) 6th. pp 252-296. Harlow, England: Prentice Hall. last edition
- Aziz MH. The Historical Backgrounds of the Ministry of Health Foundation in Iran. Archives of Iranian Medicine 10: 119-123. last edition
- Hicks L. The nature of learning. In Management and organisational behaviour Mullins LJ (ed) 6th. pp 349-384. Harlow, England: Prentice Hall. last edition

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪

نام درس: کارورزی

کد درس: ۲۲

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۴ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

افزایش توانایی و مهارت مدیریتی دانشجویان در اداره بخشهای مختلف در نظام سلامت در سطح وزارتخانه، واحدهای ستادی دانشگاه علوم پزشکی، بیمارستانها و شبکه‌های بهداشتی و درمانی

شرح درس:

دوره کارورزی باعث ایجاد فرصتی به منظور افزایش توان مدیریتی دانشجو از طریق حضور در محیط و انجام کار واقعی می‌شود. در این درس دانشجویان از طریق حضور در معاونت‌های مختلف وزارت بهداشت یا دانشگاه و بخش‌های مختلف بیمارستان و شبکه‌های بهداشتی و درمانی، ضمن یادگیری کلیه فرآیندها و کارهای تخصصی صورت گرفته، توانایی مدیریتی خود را در هریک از واحدهای یاد شده افزایش می‌دهند. حضور دانشجو در هریک از قسمت‌های ذکر شده براساس توانمندی دانشجو و رشته مقطع قبلی وی و با نظر استاد درس صورت خواهد گرفت.

رئوس مطالب: (۲۷۲ ساعت کارورزی)

- حضور در معاونت توسعه وزارت بهداشت یا دانشگاه علوم پزشکی و شناخت کارکردهای مدیریت منابع انسانی، مالی، بودجه، حقوقی و ...
- حضور در معاونت درمان وزارت بهداشت یا دانشگاه علوم پزشکی و شناخت کارکردهای امور بیمه، تعرفه و استاندارد، مدیریت تعالی
- بالینی و امور بیمارستانی، نظارت و اعتباربخشی و ...
- حضور در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت یا دانشگاه علوم پزشکی و شناخت کارکردهای سلامت محیط، سلامت کار، بیماری‌های واگیر و غیر واگیر، شبکه‌های بهداشتی و درمانی و ...
- حضور در بخش‌های بیمارستان شامل: امور اداری، مالی، مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت، دفتر پرستاری، بهبود کیفیت، واحدهای کلینیکی و پاراکلینیکی، مدیریت و ریاست بیمارستان
- حضور در واحدهای مختلف در ستاد شبکه‌های بهداشتی و درمانی دانشگاهها

منابع اصلی درس: -

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور فعال و منظم در محل کارورزی ۱۰٪
- ارزیابی دانشجو حین کارورزی ۱۰٪
- ارائه گزارش کارورزی ۴۰٪
- آزمون پایان دوره ۴۰٪

کد درس: ۲۳

نام درس: پایان نامه

پیش نیاز یا همزمان: -

تعداد واحد: ۱۸ واحد

نوع واحد: پایان نامه

هدف کلی درس:

طراحی و اجرای یک پروژه تحقیقات مرتبط با مدیریت نظام سلامت

شرح درس:

این درس با هدف شناخت مشکلات و مسائل روز نظام سلامت کشور و تحلیل آن با استفاده از روش‌های پژوهشی معتبر و در نهایت ارائه راهکارهای کاربردی به منظور استفاده سیاستگذاران و مدیران در تمامی سطوح است.

رئوس مطالب:

بررسی یک از موضوعات به روز نظام سلامت

شیوه ارزشیابی دانشجو:

ارائه پایان نامه و دفاع از آن مطابق با آئین‌نامه آموزشی دوره دکتری تخصصی (Ph.D.) مصوبه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

کد درس: ۲۴

نام درس: مدیریت منابع انسانی در نظام سلامت - پیشرفته

پیش نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در این درس دانشجویان با اهمیت مدیریت منابع انسانی که بخش مهمی از زمان و سرمایه سازمان‌های نظام سلامت را به خود اختصاص داده و یک منبع راهبردی رقابتی برای این سازمان‌ها محسوب می‌شود، آشنا می‌شوند.

شرح درس:

هدف از این درس شناخت مدیریت منابع انسانی، آشنایی با فرآیند جذب و به کارگیری منابع انسانی، بالنده سازی منابع انسانی و انگیزش منابع انسانی در نظام سلامت است.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مبانی مدیریت منابع انسانی (اهمیت، نقش، تعاریف و کارکردها)
- اصول مدیریت منابع انسانی در سازمان‌های بهداشتی و درمانی
- برنامه ریزی نیروی انسانی
- تجزیه و تحلیل شغل (طبقه بندی، طراحی، توصیف، غنی سازی، توسعه)
- برنامه ریزی و مدیریت راهبردی منابع انسانی در نظام سلامت
- توسعه و بهسازی منابع انسانی (آشنا سازی و اجتماعی کردن کارکنان، آموزش کارکنان، مسیر پیشرفت شغلی کارکنان، اصول و رویکردهای ارزیابی عملکرد کارکنان)
- حفظ و نگهداشت منابع انسانی
- مدیریت حقوق و دستمزد
- فرآیند انگیزش منابع انسانی
- نظام پرداخت مبتنی بر عملکرد در نظام سلامت
- برنامه‌های ایمنی و سلامت کارکنان
- حقوق و روابط کار و حقوق اساسی کارکنان
- آشنایی با قوانین کار
- آشنایی با قانون خدمات کشوری
- احکام کارگزینی و جزئیات آن
- روش‌های محاسبه تعداد نیروی انسانی در بخش سلامت

- کلیات و تعاریف رفتار سازمانی
- فرآیند ادراک
- فرایند معرفت پذیری
- انگیزه و رفتار
- هدفگذاری
- نگرش‌های شغلی و رفتار
- مبانی رفتار گروهی
- مدیریت تیم و گروه
- فرهنگ سازمانی
- تعهد سازمانی

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- میرسپاسی ناصر، مدیریت راهبردی منابع انسانی و روابط کار، انتشارات میر، تهران
- سعادت اسفندیار، مدیریت منابع انسانی، انتشارات سمت، تهران،
- رضائیان، علی، مدیریت رفتار سازمانی، انتشارات سمت
- رابینز، استیفن، رفتار سازمانی: مفاهیم، نظریه‌ها و کاربردها، ترجمه سیدمحمد اعرابی و علی پارساییان انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- زارعی متین حسن، مدیریت رفتار سازمانی پیشرفته، انتشارات آگه.
- ایان بروکس، مدیریت رفتار سازمانی: فرد، گروه، سازمان ترجمه امید مهدیه، قاسم انصاری‌رنانی، نشر کتاب مهربان،
- محمدی حامد، ریگی بهروز، سلیمانی کلهری احمد، مدیریت رفتار سازمانی، انتشارات آوا.
- کنت بلانچارد، پال هرسی، مدیریت رفتار سازمانی: کاربرد منابع انسانی، ترجمه علی علاقه بند، انتشارات شرکت چاپ و نشر بین الملل (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی).
- Fallon L. Fleming, McConnel R Charles. Human Resource Management in Health Care: Principles and Practice. Jones & Bartlett publisher.
- E. Pynes Joan, N. Lombardi Donald. Human Resources Management for Health Care Organizations: A Strategic Approach. Jossey – bass publisher.
- By D. K. Sharma, R. C. Goyal. HOSPITAL administration and human resource management. HPI learning private limited.

- Hernandez S. Robert. Strategic Human Resources Management in Health Services Organizations. Cengage learning.
- Fried Bruce. Fundamentals of Human Resources in Healthcare. Health Administration Press, 2018

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی یا انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۷۰٪

کد درس: ۲۵

نام درس: کارآفرینی در نظام سلامت

پیش‌نیاز درس: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

هدف اصلی این درس شناخت و یادگیری دانشجویان در زمینه‌های کارآفرینی و بازاریابی و خلق ثروت در نظام سلامت است.

شرح درس:

در این درس انتظار می‌رود دانشجو با مفاهیم و روش‌های خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی در نظام سلامت، مفهوم آینده پژوهی به عنوان پارادایمی نوین در نظام سلامت و مفهوم بازاریابی و بازاریابی اجتماعی در نظام سلامت، آشنا شود. همچنین با بررسی نیازهای فعلی و آتی، تجزیه و تحلیل تقاضا درحوزه سلامت، سعی در تولید دانش مبتنی بر شواهد و ارتقا فرایندها و تجاری سازی کالا و خدمات در نظام سلامت نماید.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- مفاهیم و روش‌های خلاقیت و نوآوری
- فرآیندهای کارآفرینی
- مبانی خلاقیت و فنون و روشهای خلاق
- عناصر و فرایندهای کارآفرینی
- انگیزه‌ها و موانع کارآفرینی
- الگوهای ذهنی کارآفرینان و مدیران نظام سلامت،
- کسب مهارت‌های کارآفرینی
- جایگاه کارآفرینی در دانشگاه نسل سوم
- مفهوم آینده پژوهی به عنوان پارادایمی نوین در نظام سلامت،
- روش‌های آینده پژوهی
- تدوین و تحلیل سناریو
- رویکردهای مختلف سناریو نویسی
- مفهوم بازاریابی در نظام سلامت
- نقش بخش دولتی و خصوصی در بازار سلامت
- اصول و فنون بازاریابی
- تجارت الکترونیک

- مدیریت کسب و کار
- بازاریابی اجتماعی
- فرآیندهای برنامه ریزی بازار یابی محور و غیر بازار یابی محور
- استراتژی بازار یابی
- شناخت مشتری، رفتار خریدار و تحقیقات بازار
- تقسیم بندی قیمت و توزیع بازار

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- برکویتز اریک. اصول بازاریابی در بخش سلامت. مترجم: دکتر محمد عرب، دکتر احسان زارعی، دکتر رقیه خبیری، دکتر بهروز پورآقا. انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران
- کاتلر فیلیپ، آرمسترانگ گری. اصول بازاریابی. مترجم: بهمن فروزنده، انتشارات نشر آموخته
- کتاب کارآفرینی و ایجاد کسب و کار موفق، نوشته از: جون ساتکین، ترجمه سیامک صادقی خیابانیان، نشر پلک
- آینده پژوهی و تجزیه و تحلیل سناریو (مرور کلی، ارزیابی و معیارهای انتخاب)، نوشته حنا کاسو و روبرت گاسنر، ترجمه محسن رستمی، آزاده کتبی و غلامرضا خجسته، انتشارات پشتیبان
- پنج عینک آینده نگری (چگونه با کمک مدل ELTVILLE آینده را بهتر پیش بینی و درک نماییم) نوشته پیرو میتچیتچ، ترجمه بهاره ادمیت، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی.
- Barbara Wooldridge, Kerr Camp. Healthcare Marketing - Strategies for Creating Value in the Patient Experience (First Edition). Cognella Academic Publishing.
- Steven G. Hillestad, Eric N. Berkowitz. Health Care Market Strategy. Jones & Bartlett learning.
- Glenn E. Pearson. Thriving in the Healthcare Market: Strategies from an Industry-Insider for Selling Your Product. Taylor & Francis.
- Richard K. Thomas. Marketing Health Services. Health Administration Press.

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- آزمون در طول نیمسال تحصیلی ۲۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۲۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۵۰٪

کد درس: ۲۶

نام درس: سمینار مشکلات رایج نظام سلامت - سمینار

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

شناسایی مشکلات رایج و به روز نظام سلامت توسط دانشجو به صورت گزارش و نقد و بررسی آن

شرح درس:

این درس با هدف شناخت مشکلات و مسائل روز نظام سلامت کشور و تحلیل آن با استفاده از روش‌های پژوهشی معتبر و در نهایت ارائه راهکارهای کاربردی به منظور استفاده سیاستگذاران و مدیران در تمامی سطوح است که به صورت سمینار برگزار خواهد شد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- بررسی یک از موضوعات به روز نظام سلامت

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- با نظر استاد مربوطه و طبق موضوعات انتخاب شده

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس و توانایی نقد و تحلیل موضوعات مطرح شده ۳۰٪

- انجام کار کلاسی و ارائه آن در کلاس ۷۰٪

کد درس: ۲۷

نام درس: تفکر سیستم‌ها

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

آشنایی دانشجویان با تفکر سیستم‌ها به منظور درک نظام سلامت بعنوان یک سیستم پیچیده و پیامدهای آن برای رهبری، مدیریت و سیاستگذاری

شرح درس: این درس به تفکر سیستم‌ها، تعریف یک سیستم، حلقه‌های بازخورد مثبت و منفی، پایداری سیستم‌ها، رشد و محدودیت رشد سیستم‌ها و ویژگی‌های سیستم‌های پیچیده می‌پردازد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- تعریف یک سیستم و بخش‌های مختلف یک تعریف
- آشنایی با تفکر سیستم‌ها
- آشنایی با انواع سیستم‌ها
- ساختار یک سیستم: حلقه‌های بازخورد مثبت و منفی
- حلقه بازخورد منفی و پایداری سیستم‌ها
- انواع سیستم‌های دارای بازخورد منفی
- رشد سیستم‌ها
- سیستم‌های پیچیده و ویژگی‌های آن‌ها
- تعمیم تفکر سیستم‌ها به نظام سلامت

منابع اصلی درس (آخرین چاپ):

- ابوالفتح لامعی. سیستم اول: تفکر سیستم‌ها. انتشارات البریز. ۱۴۰۱
- ابوالفتح لامعی: مجموعه‌ای از یادداشت‌ها ۱۴۰۱

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- حضور و شرکت فعال در کلاس ۱۰٪
- شرکت در مباحث و کارهای گروهی در کلاس ۲۰٪
- انجام تکلیف کلاسی ۳۰٪
- آزمون کتبی پایان نیمسال ۴۰٪

فصل چهارم
استانداردهای برنامه آموزشی
رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

استانداردهای برنامه آموزشی

موارد زیر حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه‌های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

- موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه‌های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:
- ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در کتابخانه دانشکده، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.
- ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: عرصه‌های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.
- ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.
- ضروری است، تجهیزات سرمایه‌ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن‌ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.
- ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش‌های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.
- ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.
- ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.
- ضروری است، آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، گایدلاین‌ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.
- ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.

- ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در دیپارتمان وجود داشته باشد.
- ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کارپوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.
- ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.
- ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم
ارزشیابی برنامه آموزشی
رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی
در مقطع دکتری تخصصی (Ph.D.)

ارزشیابی برنامه (Program Evaluation)

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

با توجه به ضرورت به روز نگه داشتن برنامه‌های درسی متناسب با نیازهای جامعه، ارزشیابی برنامه حاضر بر اساس نظرخواهی از ذینفعان برنامه صورت خواهد گرفت. بدین صورت که در پایان هر ترم تحصیلی، از دانشجویان و اعضای هیئت علمی و سایر ذینفعان بر اساس الگوی‌های علمی اقدام به نظرخواهی بعمل خواهد آمد. ارزشیابی جامع یا کلی نیز بعد از گذشت چهار سال از اجرای برنامه صورت خواهد گرفت. بدیهی است که نتایج این ارزشیابی‌ها مبنایی برای بازنگری جزئی و کلی خواهد بود.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۳-۵ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:	معیار:
• میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:	۷۰ درصد به بالا
• میزان رضایت اعضای هیات علمی از برنامه:	۷۵ درصد به بالا
• میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:	۷۰ درصد به بالا
• میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان
• کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی‌های درگیر در تدوین برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های قبل از بازنگری شدن
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه برای تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:

 - ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
 - ۲-۱) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
 - ۳-۱) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
 - ۴-۱) بر اساس دانش روز باشد؛
 - ۵-۱) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
 - ۶-۱) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیماران باشد؛
 - ۷-۱) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
 - ۸-۱) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد ورنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
 - ۹-۱) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
 - ۱۰-۱) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
 - ۱۱-۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
 - ۱۲-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
 - ۱۳-۱) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
 - ۱۴-۱) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.
- ۱-۲) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
- ۱-۲-۲) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛

- ۲-۲-۱) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم های حمایتی در زمان پذیرش ؛
- ۲-۱-۲) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
- ۲-۴-۱) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن ، تشخیص بیماری، پیش آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار ؛
- ۲-۵-۱) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان ؛
- ۶-۱-۲) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
- ۷-۱-۲) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان ؛
- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد ؛
- ۱-۲-۲) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد ؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۱-۳) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط ؛
- ۲-۱-۳) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور ؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت ؛
- ۴-۱-۳) قبول یا رد درمان های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۵-۱-۳) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۲-۳) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:

۱-۲-۳) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد؛

۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.

۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار (حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.

۱-۴) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد؛

۲-۴) در کلیه مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛

۳-۴) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند می‌توانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛

۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.

۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.

۱-۵) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید؛

۲-۵) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند؛

۳-۵) خسارت ناشی از خطای ارائه‌کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار-مذکور در این منشور- بر عهده تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما می‌تواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان

در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه علوم پزشکی باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقا الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد.
- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل و اتاق زایمان ممنوع می باشد.

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن ها با لاک و برچسب های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- استفاده از ادوکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت زا در محیط های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، دانشجویان و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان های حضور فرد در محیط های آموزشی، ممنوع می باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و درحضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستانهای آموزشی و سایر محیط های آموزشی علوم پزشکی بالینی برعهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می شوند.